

መርህ

ጥቅምቲ 2015

6ይ-ዓመት ሕታም ቁ.17

ብሓልዮት ቤት ጽሕፈት ዜናን ባህልን ሰው-ራዊ ደሞክራሲያዊ ግንባር ኤርትራ (ሰደግኤ) ዝዳሎ ዕላዊ ልሳን

መርህ

ብባህርን ምስልን ንክልተ፡ ኣብ ሓደ ኣገዳሲ ኩነት ዝጣመሩ ተርእዮታት ብማዕረ ዝውክል፡ ማንታ ትርጉም ዘለዎ ኣምር ወይ ቃልዮ።

ካብ ድቅድቕ ጸላም፣ ካብ ዓሚቕ ባዓቲ ወይውን ካብ መሪር መግዛእታዊ ኣርዑት ሓራ ንምውጻእ ዘገልግል፡ መዋጽኦ ወይውን ባብ ራህዋ ክህሉ ግድንዮ። እዚ ባብዚ ካብ ጭንቅን ሕሰምን ዘናግፍ መስተርህ ናይቲ ኣደራሶ ብምጃኑ፡ እቲ ባብ መርህዮ።

ናብቲ ክትበጽሖ እትብህጎ መስተርህ-ባብ፣ ጫፍ ዓወት ንምብጻሕ፡ ንጊዚያዊ ግድላት ካብ እምኒ-ዓረ ብዝተረረ ጽንዓት፣ ውፋይነትን ቅሩብነትን ምብልሓት ዝሓትትዮ። ምንጪ ናይዚ ተኣምራታዊ ሓይሊ፡ ብንጽር ራእይን እስትራቴጂን ዝግራሕ ቅኑዕ መስመር ምዕታር ደማ የድሊ። እዚ ቅኑዕ መስመርዚ መንገዲ ዓወትዮ። ነዚ መንገዲ ዓወት ዝቕልስ ክኣ መርህዮ።

መርህ ዕላዊት ልሳን ሰው-ራዊ ደሞክራሲያዊ ግንባር ኤርትራ(ሰደግኤ) ኮይና፡ ከም ውድብ ንዝተበገስናሉ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ቃልስና ንምዕዋት፡ ውድባዊ ፖለቲካዊ ኣማራጺታትና እትእምት፡ መንገዲ ሓቀኛ ዓወት ብምምራሕ፡ ብመንፈስን ተልእኾን ነቲ ዝተሰመየትሉ ዓሚቕ ትርጉምን ረዚን ዕላማን ብብቕዓት ንምፍጻም፡ ኣብ መስርዕ ጸረ-ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ኣብ ዝካየድ ህዝባዊ መኸተ፡ ናይ ቃልሲ ግቡኣ ንክተበርክት ዝተሰለፈት፡ ዳግም መርህ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ዕላማታትና ኮይና ከተገልግል፡ ቃለ-መሓላ ዝኣተወት ልሳንናዮ።

ቤት ጽሕፈት ዜናን ባህልን ሰው-ራዊ ደሞክራሲያዊ ግንባር ኤርትራ (ሰደግኤ)

Website: - www.merho.net

E-mail:- webmaster@merho.net or admin@merho.net

ትሕዝቶ

፪ ርእሰ-ግንቀጽ

ነዳይ ናይ ልቡ ይሓልም፤ እቶም ሰብ ውራይ ከ?.....2

፫ ሕሉፍ ተሞኩሮና፡ ትምህርቲ ይኸኑና!! 3

1. ተሞኩሮ ዝተናውሐ ነጻነታዊ ተጋድሎና፡.....3

፩ ቀንዲ ምስጢር ተግባራት ነጻነታዊ ተጋድሎና፡.....3

2. ርኡይ ጥልመት ኣብ ቃልዕ ጎልጎል.....5

፩ ጥልመት ብርእዮ ንምንታይ ተጋሂዶ?.....5

፪ ቆልዓ ብንኡሱ ቆርቦት ብርሑሱ.....6

3. ህዝብን ሃገርን ብቐዳምነት ምድሓን ልዕሊ ኸሉ!! ንምንታይ?.....7

፩ ሕልሚ ፈሪሕካ ከይደቀስካ ኣይሕደርን.....9

4. ተሞኩሮ ዝምድናታት ቃልሲ ህዝብታት ኤርትራን ኢትዮጵያን ትማልን ሎምን.....10

፩ ዝምድናታትና ካብ እዋን ገድሊ ክሳብ ኣርነት.....10

፪ ካብ ጽባሕ ኣርነት ክሳብ ግንቦት 1998 ዓ.ም.....11

፫ ሃንደበታዊ ወራር ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ፡ መንቀሊኡን ሳዕቤኑን.....13

፬ ክምብል በለ'ምበር መሊኡ ኣይፈሰሰን.....14

፭ ኮር ተገልበጥ.....15

5. ብጽንዓት እንኣምነሎም ኣቕታት.....16

ርእሰ-ግንቀጽ

ነዳይ ናይ ልቡ ይሓልም፤ እቶም ሰብ ውራይ ከ?

ብውድብ ሕቡራት ሃገራት ጉዳይ ሰብአዊ መሰላት ዝተመዘዘ፡ መርግሪ ኮምሽን ኣብ ኤርትራ ንዘካይዶ ዘሎ ጸዕሪ ብምድጋፍ፡ 26 ሰኔ 2015 ኣብ ኩሉ ኩርናዓት ዓለም ዝተኻየደ ሰላማዊ ሰልፊ፡ ሰፊሕ ህዝባዊ ተሳትፎ ዝተረጋገጸሉ፡ ብክንድኡ ከኣ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ከቢድ ዲፕሎማሲያውን ፖለቲካውን ስዕረት ዝተጎምጎሙሉዮ። ናይዚ መቐጸልታ፡ ኣብ ከተማ ኒዮርክ ሕቡራት መንግስታት ኣሜሪካ፡ ብ29 ጥቅምቲ 2015 ተመሳሳሊ ሰላማዊ ሰልፊ ተሰላሊሉዮ። እዚ ሰፊሕ ቅድመ-ምድላው ዝተገበረሉ ሰላማዊ ሰልፊዚ፡ ነቲ ኣብ ዝቐደመ ተመሳሳሊ ምንቅስቃስ ዝተረኸበ ዲፕሎማሲያውን ፖለቲካውን መኸሰባት ኣብ ምዕቃብ ኣወንታዊ ተራ ከምዘበርክት ትጽቢት ዝግበረሉዮ። ልዕሊ ኩሉ ከኣ፡ ኣብ ሃገራዊ ጉዳያት ወሳኒ ተሳትፎ ህዝብታት ኤርትራ ኣብ ምብራኽ፡ ትርጉም ዘለዎ ለውጢ ኣብ ምምዘጋብ ናቱ ግደ ክህልዎዮ።

እዚ ሰላማዊ ሰልፊዚ ዝካየደሉ ዘሎ እዋን ድማ፡ ካልኣ ርእሱ ዝኸኣለ ፍጻመ ኣብ ዝተመዘገበሉ ታሪኻዊ እዋንዮ። ኣቐዲሙ ባይቶ ጸጥታ ውድብ ሕቡራት ሃገራት ኣብ ልዕሊ ሰብ-ሰልጣን ኤርትራ ኣንበሩዎ ዝነበረ ናይ ምንቅስቃስን ናይ ኣጽዋርን እገዳ፡ ዳግም ብምሕዳስ ንኣደ ዓመት ክቐጽል ብኣብዝሓ ድምጺ፡ ብዘይ ተቐውዎ ኣባላት ቤት ምክሪ ጸጥታ ኣብ ዘጽደቑሉ ጽባሕ ብምኻን ፍሉይ ትርጉም ኣለዎ።

እዞም እዋናዊ ምዕብልናታት ብድምር ኣብ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ጽንዕ እምነት ናይ ዘለዎም ሓይልታት ብሓፈሻ፡ ንህዝብታት ኤርትራ ድማ ብፍላይ፡ ስቡሓት መድረኻዊ መኸሰባትዮም። ነዚ መኸሰብ መዝሚዝና ኣብ ረብሓና ኣብ ምውዓል ግን፡ ገና ዘይሰገርናዮም ግድላት ኣለው። ኣብ ተሞኩሮ ካብ ዝሓለፈ ጉዕዞ ቃልስና ብሓፈሻ፡ ካብ መሪር ውድቀታትና ከኣ ብፍላይ፡ ክንመሃር ዘርእናዮ ቅሩብነት ብዘይምንባር፡ ኣዝዮም ብዙሓት ወርቃዊ ዕድላትና ኣሺሽናዮም ኢና። ሎሚውን ካብ ተመሳሳሊ ውድቀት ንምውጻእ ድልውነትና ዓበይቲ ጉድለታት ኣሎዎ። እዚ መሪር ክውንነትናዚ፡ ናይ መሪሕ ፖለቲካዊ ሓይሊ ባደነት ፈጠሩ፡ ድሕነትን ቀጻልነትን ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ናብ ተኣፋፊ ኩነት ክወድቕ ጌርዎ ኣሎ።

ነዚ ዝተፈጠረ ባደነት ከጸናትዉ ዝጸንሑ ሓይልታት በለጽን ትምክሕትን፡ ኣቡ-ጓይላ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ኮይኖም፡ ንተረኸቦታትን ድሑራት ስሚዒታትን እናሳወሩ፡ ብዘነደዩን መርዛም ዓሌታውን ዜማ ለዊሶም፡ ብሕቡእ ኣጀንዳታቶም ዝተቐየሩ ትልሂታት ኣብ ዝተኸለዎ ጓይላ፡ ዘይሰመረ ኩዳ ከጸውቱና ተላዒሎም ኣለው። እዚ ኣንፈትዚ፡ ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ ኣብ ሙሉእ ዕድመ ስልጣኑ ብዘይ-መብረ ዝተጸውተሉ ዝበለዩ መቋመሪ ካርትኡዮ። ንህግደፍ ካብ ውድቀቱ ዘደድኣ ካርታ፡ በዞም ሕጂ ኣብ መሳርዕና ደሮና ዘልዕሉ ዘለዉ ሓይልታት ክሕደሱሉ ዝድለ ዘሎ ምክንያት፡ ንምንታይ ዕላማዮ? “ድሕነት ህዝብን ሃገርን ምውሓስ”፡ በዚ ጭርሖዚ ጣቋ ዘለዎ ኣበርክቶ ክግበር ይኸእል ዲዮ?

እምነትና ውድብና፡ “ነዳይ ናይ ልቡ ይሓልም” ከም ዝበሃል፡ ኣገልግሎት ናይዞም ምስ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ/ህግደፍ እናተመላልኡ ዝኸዱ ዘለዉ ወፍርታት፡ ንማሕበረ-ፖለቲካዊ ሰረት ህልው ስርዓት ካብ ምዕቃብ ወጻኢ፡ መሰረታዊ ባህሪን ድሌትን ህዝብታት ኤርትራ ኣብ ጸብጻብ ዘእተዉ ኣይኮነን። ኣብ ልዕሊ ህዝብን ሃገርን ኣንጻላዊ ዘሎ ሓደጋ ብርሰትን ምብትታንን ብልክዕ ዝተረደኡ፡ ኣብ ምዕጻፍውን ኣበርክትኡ ክገብር ዘንቀደውን ኣይኮነን። እንታይ ደኣ? ካብ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስን ናይ ጥፍኣት ፖሊሲኡን ዝተፈለዩ ፖለቲካዊ ኣማራጺ ናይ ዘይብሎም ሓይልታት፡ “ሽግር ኤርትራ ውልቀ-ሰብዮ” ናይ ዝብልዎ ጎናይ-ፖለቲካዊ ገምጋም መግለጺ ኮይኑ፡ መተካእትኡ ንምኻን ዝመረጸዎ ኣቋራጭዮ። ምእንቲዚ ከኣ፡ ነቲ ብግዚያዊ ሒቕታ መኣዝኑ ንዘገፈኡ ደሞክራሲያዊ ቃልስና ብምብርዓን፡ ንጉድላውን ውልቃውን ጸብጻብ ሕሳብቶም ንምርዋይ፡ በጃ ንምግባር ዝተዋደደ ብዘተወደበ መልክዕ ዝዕብልኹ ዘሎ ጉጉይን ተበላጽን ወፍራዮ።

ከም እምነት ውድብና ሰውራዊ ደሞክራሲያዊ ግንባር ኤርትራ/ሰደግኤ/፡ ነዚ ብክልተ ብልሒ ንደሞክራሲያዊ ቃልስና ብምብርዓን ከህጉጎ ዝደናደን ዘሎ ናይ በለጽ ሓይልታት ሕቡእ ኣጀንዳዚ፡ ዕላምኡን ቀንዲ ታርጓቱን ብንቕሓት ስለዝከታተሎ፡ ኣረብሪቡ ንምስዓር ከይተሓለለ ክቃለሶዮ። በዚ ኣጋጣሚዚ፡ ናብ ኩሎም ካብ ሓቀኛ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ዝርብሑ ህዝብታት ኤርትራን ፖለቲካዊ ሓይልታቱን ዘመሓላልፎ ረዚን መልእክቲ፡ ድሕነት ህዝብን ሃገርን ንምውሓስ ኣብ ነካይዶ ዲሞክራሲያዊ ቃልስ፡ ዝሓለፍናዮ መሪር ናይ ውድቀትን ፍሽለትን ተሞኩሮና ብገቡእ ብምፍታሽ ክንመሃረሎም ክንበቐዕ ድልውነትና ከነረጋግጽ ይጽውዕ። ፖለቲካዊ ሓይልታት ኣብዚ መዳይዚ፡ ልዕሊ ኩሉ ረዚን ሓላፍነት ዝሰከሙ ብምኻን፡ ነቲ ነናቕዕ ዝደግሰ ናይ ውድቀት ተሞኩሮ ብድብድቡ ሒዝና፡ ምስ ተረኸቦታት ዝምዕብሉ ሓደሽቲ ጭርሖታት እናተሳልፈብና፡ ዝቐደመ ተሞኩሮና ካብ ምድጋም ዘደድኡን፡ ብሽም እንበር ብተግባር ዘይሰርሕ ጽምዶታት ምጭቋል ክንወጽእ፡ ታሪኻዊ ሓላፍነት ክሰከሙ ይግባእ። ደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ዝኾኑ ህዝብታት ኤርትራ ብሓፈሻ፡ መንእሰያት ድማ ብፍላይ፡ ኣብ ሃገራዊ ጉዳይ ዝለዓሉ ዛዕባታት፡ ኣብ ሎምን ጽባሕን ኤርትራ ዓብይ ጽልዋ ዘለዎም፡ ብቐጥታን ተዘዋዋርን ንመዓልታዊ ህይወትና ዝጸልዉ ምኻንም ዝተገንዘቡ፡ ንቐሕን ዝተወደበን ቃልሲ ብምግባር፡ ሓቀኛ ረብሓታቶም ዘውሕሱሉ ንጡፍ ኣበርክቶ ክገብሩን መኣዝን ቃልሶም ክቕይሱን ንጽውዕ። ውራይና፡ ዘዘርኸበ ዝገይሉሉ ውራይ ኣይኮነን።

ሕሉፍ ተሞክሮና፡ ትምህርቲ ይኸኑና!!

ተሞክሮ መምህር እዩ እናተባላ ብተደጋጋሚ ክጥቀስ ምስማዕ ዝተለመደ እዩ። ናይ ሕሉፍቲ ድሙቓት ዓወታትናን መረርቲ ፍሽለታትናን ተሞክሮታት መምህሪ ዝኾኑና ግን፡ ካብኡ ናይ ምምህር ቅርብነት እንተሃልዩ ጥራሕ እዩ። ካብ ተሞክሮ ብቐዕ ትምህርቲ ዝሕፈስ ድማ፡ ነቲ ክውንነት ብስፍሓትን ብዕምቆትን ክግምገም ምስ ዝኸለገል እዩ። ሓፈሻዊ ገምጋም ብዙሕ ጣቋ የብሉን። ካብ ሓጽር ዕንክሊል ክትወጽእ ኣየብቅዕን። ካብ ሕሉፍ ንምምህር፡ ካብ ነሓፍነትን ስክፍታን ብቐዳምነት ሓራ ምውጻእ የድሊ። ቱኸረትካ ካብ ንደገ፡ ብቐንዱ ናብ ውሽጥኻ ዝጠመተ ክኸውን ይግባእ። ካልእ ተሓታቲ ንምግባር ኣጸብዕትኻ ምውጥጥ፡ ሓንቲ ስድሪ ንቐድሚት ክትስድር ዘይገብር፡ ትርፉ ድኻም ጥራሕ እዩ። ስለዚ ካብ ሕሉፍ ተሞክሮ ብቐዕ ትምህርቲ ሓፈስካ ንቐድሚት ንምምራሽ፡ ብስፍሓትን ብዕምቆትን ምግምጋም ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ብዘይ ነሓፍነት ካብ ድኻመታትን ውድቀታትን እኹል ትምህርቲ ንምሕፋስ ብቐዳምነት ድሉው ምዃን የድሊ።

እዚ ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሰ፡ ንመእተዊ ክኾነና ዝተወሰነ ካብ ኣመትና፡ ናብቶም ብቐንዱ ክኸልሎም ዝተበገስናሎም ኣገደስቲ ኣርእስታት ንእቶ።

1. ተሞክሮ ዝተናውሐ ነጻነታዊ ተጋድሎና፡-

ነጻነታዊ ተጋድሎና፡ ብዙሕ ውረድ ደይብ ዝነበር፡ ንዝተፈላለዩ ግዳግውን ውሽጣውን ተጸብኢታትን ምትንጃላትን ሰጊሩ ዝተዛዘመ ምዃኑ ዘይርሳዕ ታሪኻዊ ሓቂ እዩ።

ባዕዳውያን ገዛእትና፡ ሃይማኖታውን ኣውራጃውን ፍልልያት ብምስዋር፡ ሰውራና ንምብርዓን ዘይፈንቀሉም እምኒ ኣይነበረን። ንኣብነት፡ መንግሥቲ እንግሊዝን መስፍን ርኢሱማላዊ ስርዓት ሃጺይ ሃይለስላሴን ምጥቃስ ይክኣል። ይኸንምበር፡ ህዝብታት ኤርትራ ኣብ ነጻነታዊ ሕቶኦም ጸኒዖም፡ ኢድ ንኢድ ተታሓሒዞም ስለዝተጋደሉ፡ ዕድመ ቃልሶም ነውሐን መረረን፡ ዝኸፈሉም መስዋእቲ ድማ ኣዝዩ ከበደምበር፡ ኣርዑት መግዛእቲ ንኣንሳእን ንሓፍሩን ካብ ምስባር ግን ኣይግባዩን።

ዕድመ ነጻነታዊ ተጋድሎናን መጠን መስዋእቲ ህዝብታትናን ዝነውሐን ዝመረረን ግን፡ ብሰንኪ ውዲትን ምትንጃልን ባዕዳውያን ገዛእትና ጥራሕ ከምዘይነበረ ብግቡእ ምዝካር የድሊ። ገና ብረታዊ ተጋድሎና "ሀ" ኢሉ ካብ ዝጀምር፡ ኣብ ላዕለዎት መራሕቲ ሰውራ ዝሰረጸ ድሑርን ቡሓትን ኣረኣእያ፡ ህዝብታትናን ተጋደልቲ ደቆምን ከቢድ ዋጋ ኪኸፍሉ ተቐሰቦም እዮም። ቀዳሞት መራሕቲ ገድልና፡ ኣብ ነጻ ኤርትራ ፖሎቲካዊ ስልጣን ናይ ምብሓት ጥሙሖም ንምርዋይ፡ ሃይማኖታውን ከባብያውን ፍልልያት ኣብ ምስዋር ኣይሓመቑን። ድሑሮም ዝሰዓቡ ተበላጽቲ-ጉጅለታት ድማ፡ ዝዚ ኩነታትዚ ከም ሕሱም መዝመዙም፡ ብሰንኪ ዝሰዓቡ ምፍንጫላትን ዘባረዩ ዙፍት ሕድሕድን፡ ሽዑ ዘዕደየና ከቢድ ዋጋ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ገና በሰልኡ ዘይሓወየ ሕማም ደሓር ዲሞክራሲያዊ ቃልስና ኮይኑ ምህላዉ ዘይሰሓት እዩ።

☒ ቀንዲ ምስጢር ተዓዋትነት ነጻነታዊ ተጋድሎና፡-

ህዝብታት ኤርትራ፡ ብፈላሊኻ ግዛእ ስልቲ ባዕዳውያንን፡ ብጸቢብን ድሑርን ናይ ስልጣን ሒሳባት መራሕቲ ገድልናን ዝወረደም ኣደራሕ ተጻዊሮም፡ መኣዝኖም ከይሰሓቱ፡ ቀንዲ ቱኸረቶም ኣብ ልዕሊ ናይ ግዳም ገዛእቲ ኣነጻጸርም ዝተጋደሉ ንምንታይ እዩ ዝብል ሕቶ፡ ብግቡእ ክንርእዩ ዘሎና፡ ቀንዲ ምስጢር ዓወት ነጻነታዊ ተጋድሎና እዩ።

ኣብ ሕሉፍ ተሞክሮና፡ ባዕዳውያን ገዛእትና፡ ካብ 40ታት ጀሚሮም፡ ንህዝብታትና ብሃይማኖትን ብኣውራጃን ፈላልዮም ሕድሕዶም ክናቕሩ ብምግባር፡ ጥሙር ቅልጽም ከይፈጥሩ ዝተፈላለዩ ውዲታት ይፍሕሱ ምንባሮም፡ ታሪኽና ምስክር እዩ። እንተኾነ ግን ኣይሰመረሎምን።

መራሕቲ ሰውራ ድማ፡ ንተጋዳላይን ህዝብን ብሃይማኖትን ከባብን ፈላልዮም፡ ናብ ኮረሻ ስልጣን ዝድይብሉ ኩነታት ንምፍጣር ጽዒቶምዮም። ብሰንኪዚ ድሑርን ጸረ ዲሞክራሲያውን ስልቲዚ ዝተባረዐ ዙፍት ሕድሕድ፡ ሂወት ኣሽሓት ተጋደልቲ ከምዝተቐዝፉና፡ ወትሩ ብመሪር ሓዘን እንዝክር እዩ።

ህዝብታትና ምስ ተጋደልቲ ደቆም ብምትሕብባር፡ ናይ ተሓሌ-ጀብሃን ህ.ግ.ሓ.ኤን መሪሕነታት፡ ክልቲኦም ውድባቶም ብስምረት ኣወሃሂዶም ቀንዲ ጠመተኦም ኣብ ልዕሊ ባዕዳዊ መግዛእቲ ክቐንዑ፡ መኸሮም፣ ለሚኖምን ተማሕጺኖምን። እንተኾነ ግን ከም ባህጎምን ጸዕሮምን ኣይኮነሎምን። እኳ ደኣስ፡ በብእዋኑ ኣብ ሞንጎ ክልቲኡ ውድባት ብዝውላዕ

ውግእ ሕድሕድ፡ ሰብአውን ሞራላውን ዓቕምታት ገድልና ብሽንቱ ክባሽን ተራእዩ እዩ። እዚ ንዓመታት ብተደጋጋሚ፡ ከቢድ ዋጋ ከሸፈለና አዕናዊ ውግእ ሕድሕድ፡ ቀንዲ መንቀሊኡ በሓትን ጸረ ዲሞክራሲያውን ባህርያት ክልቲኡ መሪሕነታት ምንባሩ ዘይሰሓት እዩ። አዕናዊ ውግእ ሕድሕድ፡ ሞራል ህዝብታትና ብሓፈሻ፡ መንእሰያት ኤርትራ ድማ ብፍላይ፡ እናሃረመ ሰብአዊ ዓቕሚ ገድልና፡ መተካእታ እናሰሓዎ ኣብ ከቢድ ሰብአዊ ቅልውላው ክሸመም እናኾነ ከይዱ ነይሩ።

እዚ ኣብ ገድልና እናተራእዩ ዝሸደ ውሽጣዊ ጸገም፡ ንፋሽስታዊ ስርዓት ደርጊ ተወሳኺ ፍናን ስለዝደርዓሉ፡ ብደገፍ ሰብኦት ሕብረት ክሳብ ኣፍንጭኡ ተዓጢቑ፡ ኣብ ልዕሊ ሰውራና ናይ መወዳእታ ደምሳሲ መጥቃዕቲ ክፍኑ፡ ብ1978 ዓ.ም. ሰፊሕ ወራር ወልዐ። ብተሓኔ ጀብሃ ዓባይን ህግሓኔን ኣብ ቁጽጽር ውዒለን ዝነበራ፡ ዝበዝሓ ከተማታትን ሰፊሕ ሓራ መሬት ሃገርናን፡ ኣብ ትሕቲ ፋሽስታዊ ስርዓት ደርጊ ዝወደቐሉ ኩነታት ተፈጠረ። ደርጊ ኣብ ልዕሊ ሰውራና ጊዝያዊ ልዕልነት ኣረጋገጸ።

ብጊዝያዊ ናይ ሓይሊ ሚዛን ምቅይያር ዝተዳህሉ፡ ክልቲኦም መሪሕነታት ውድባት ኤርትራ፡ በብሸንኹም ኣብ ዝተፈላለዩ ሃገራት፡ ምስ ወክልቲ ፋሽስታዊ ስርዓት ደርጊ፡ ብምስጢር ክራኸቡ ተራእዩ። ካብ ላዕለዎት መራሕቲ ተሓኔ-ጀብሃ ዓባይ፡ ናብ ናሱ-ሞስኮው ተጓዲዞም፡ ትሕቲ ነጻነት ዝኾነ ፍታሕ ምቕባል ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ንምስፍሕፋሕ ዴሳዊ ደምበ ብዝብል ምክንያት፡ ንነጻነታዊ ተጋድሎና፡ በጃ ንምግባር ዝኣመተ፡ ሓደገኛ ኣረኣኢያ ዘማዕበሉሉ ኩነታት ተቐልቂሉ ነበረ። እዚ፡ ንነጻነታዊ ገድሊ ህዝብታትና ኣሕሊፉ ዝህበ ተምበርካኺ ኣረኣኢያ፡ ብላዕለዎት ካድራት ተሓኔ-ጀብሃ፡ ካብ ከባቢ 1979 ዓ.ም. ጀሚሩ፡ ኣብ ተጋደልትን ህዝብን ንምስራጽ ወፈራታት ዝጀመረሉ ኩነታት ምንባሩ ዝርሳዕ ኣይኮነን። እንተኾነ ግን፡ እዚ ንፋሽስታዊ ስርዓት ደርጊን ነይትኡ ሰብኦት ሕብረትን ኣሕሊፍካ ንምሃብ ዝተወጠነ ወፍሪ መሪሕነት ዕዮ-ሰልፍን/ተሓኔ-ጀብሃን፡ ብህዝብን ተጋደልትን ተራር ተቃውሞ እናጋጠሞ ይኸይድ ነበረ። ኣብ መወዳእታ ድማ፡ መሪሕነት ኤደዕሰ/ተሓኔ-ጀብሃ፡ ንነዊሕ ዓመታት ኣብ ውሽጡ እናማዕበለ ዝመጸ ዘይምትእምማንን ጉጅላዊ ዝምባለታትን፡ ተሓኔ-ጀብሃ ምስ ዓርሞሽሽ ዓቕማ፡ ብውሽጣ እናቕንቆነት ከደት። ኣብ 1980/81፡ ብህግሓኔን ህወሓትን፡ ኣብ ልዕሊኦ ዝተፈነወ መጥቃዕቲ፡ ምምካት ስኢና ናብ ሱዳን ድሕሪ ምእታዎ፡ ናብ ሰለስተ ሽነካት ተፈናጨለት። እቲ ክምዕብል ጀሚሩ ዝነበረ ተምበርካኺ ኣረኣኢያ ድማ ሓቢሩ ተሳገረ።

መሪሕነት ህግሓኔ ብሸንኹ፡ ኣብ ሃገረ ጀርመን በርሊን ከምኡውን ኣብ ኣትላንታ ኣሜሪካ፡ ምስ ወክልቲ ፋሽስታዊ ስርዓት ደርጊ፡ ኣብ ትሕቲ ኢትዮጵያ ሪጅናል ኣውቶኖሚ ክቕበል ምስጢራዊ ርኽክባት ዮካይድ ነይሩ እዩ። እንተኾነ ግን፡ ኣብ ትሕቲ ባዕዳዊ መግዛእቲ ተምበርካኺ ምንባር፡ ዘይምረጽ ዝኸፍኦ ናይ ሞት-ሞት ምኃኑ፡ ንህዝብታትናን ሓርበኛታትን ዲሞክራሲያውያንን ተጋደልቲ ደቆምን ዘይክወል ሓቂ ነበረ። ስለዚ ብጊዝያዊ ልዕልነት ፋሽስታዊ ስርዓት ደርጊ ከይተዳሃልካ፣ ንጽንኩር መድረኻት ተጻዊርካ፣ ስንኻ ነኺሰካ ምእንቲ ሃገራዊ ነጻነት ምቅላስ ብሕታዊ ኣማራጺኦም ኮነ። ጊዝያዊ ልዕልነት ዝረኸበ ስርዓት ደርጊ፡ ዘካየደ አዕናዊ ወራርን ኣረሚናዊ ግፍዕታቱን ብሓደ ወገን፡ ናይ መሪሕነት ህ.ግ. ፍጹም ጸረ ዲሞክራሲያውን ጸረ ህዝብን ኣሰራርሓታት ድማ በቲ ካልእ ወገን፡ ስኖም ነኺሶም ተጻዊርኦም፡ ኩነታት ናብ ረብሕኦም ንምቕያር ጀግንነታዊ ምርብራብ ኣካየዱ።

ብጊዝያዊ ጸብለልትነት ፋሽስታዊ ስርዓት ደርጊ ጽልምትምት ኢሉዎ፡ ምስ ስርዓት ደርጊ፡ ብምስጢር ንሪጅናል ኣውቶኖሚ ክደራደር ጀሚሩ ዝነበረ ላዕለዎይ መሪሕነት ህግሓኔ፡ ብጀግንነትን ተወፋይነትን ተጋደልትን ህዝብን ተወጢጡ፡ ቀንዲ ቱኸረቱ ሙሉእ ሃገራዊ ነጻነት ኣብ ምዕዋት ከትኩርን፡ ስጡም ኣመራርሓ ክህብን ተተባበዐ። ብሓደል መኸተን ምርብራብን ድማ፡ ስርዓት ደርጊ ፈረኸረኽ እናበለ ናብ ውሱን ከባቢታት እናተሸምረረ መጸ። ነጻነታዊ ተጋድሎና ድማ፡ ርኡይ ልዕልነት እናመዝገበ፡ ዓወቱ ዘይተርፍ እናኾነ ግስጋሕ ንቕድሚት ቀጸለ።

ኣብ ሕሉፍ ተሞኩሮ ዕጥቃዊ ተጋድሎና፡ ፈጸሙ ክርሳዕ ዘይብሉ ሓቂ ምህላወ ምዝካር የድሊ። ሰውራና ካብ ኣትዩዎ ዝነበረ ከቢድ ምድኻም ወጺኡ ነብሲ ክዘርእን፡ ተጠናኺሩ ናብ ኣፍ-ደገ ዓወት ክሰጋገር፡ ብኢህወደግ ዝምራሕ ሰውራ ኢትዮጵያ ድማ፡ ሓራ መሬት እናስፋሕፈሐ ናብ ዘተኣማምን ዓወት ክድይብ ዝበቐሉ ተኸእሎታት እዩ። ንሱ ድማ፡ ናይ ክልቲኡ ውድባትን ህዝብታትን ቃልሲ፡ ድሕሪ ክንደይ ዓቕብ ቁልቁልን ከቢድ ዋጋ ምክፋልን፡ ኣብ ኩሉ መዳይ፡ በብእዋኑ ልዑል ምድግጋፍ እናረጋገጸ ምምጽኡ እዩ። ክልቲኦም መሪሕነታት ውድባት ህግሓኔን ህወሓት/ኢህወደግን፡ ኣብ ዝምድናታቶም ዝተራእዩ ሓፍ-ዘቕ ሰጊርም፡ ቃልሶም ብስጡም ምትሕብባር ከሰንዩዎ ምብቀዶም፡ ትንፋስ ፋሽስታዊ ስርዓት ደርጊ በብእዋኑ እናኣጸረት ክትከይድ ዓብይ ዕድል ዝፈጠረ ምኃኑ እዩ። ኣብ መወዳእታ ድማ፡ ዳርጋ ኣብ ተቐራራቢ መዓልታት፡ 24ን 28ን ግንቦት 1991፡ ፋሽስታዊ ስርዓት ደርጊ ካብ ሃገርና ኤርትራን፡ ሃገረ ኢትዮጵያን ንሓንሳእን ንሓዋሩን ተቃብጾ፡ ዓወት ክልቲኡ ህዝብታት ተበሰረ።

አብዚ አብ ላዕሊ ተዘርዘሩ ዘሎ ሙዑትን ጅግንነታውን ተጋድሎ፡ ብዕምቆት ክንግምግምን ብግቡእ ክንመሃረሉን ዝግባእና ኣገዳሲ ነጥቢ ምህላው ክነስምረሉ ንደሊ። "ህዝብታት ኤርትራን ተጋደልቲ ደቆምን፣ ናይ መራሕቶም ፈላይን ጸረ ዲሞክራሲያውን ምሕደራ ተጻዊሮም፣ ውዲታት ባዕዳውያን ገዛእቲ ኣምኪኖም፣ ከበድ መስዋእቲ ከፊሎም፣ ንሃገራዊ ነጻነት ዝበቐዑሉ ምስጢር እንታይ ነይሩ?" ዝብል እዩ።

ምስጢር ዓወት ህዝብታትናን ተጋደልቲ ደቆምን፣ ሓንትን ሓንትን እያ። ልዕሊ ሃገራዊ ነጻነቶም ዝርእዩዎ ነገር ስለዘይነበሮም ጥራሕ እዩ። ነጻነት ማለት ኩሉ ነገሮም ገይሮም ስለዝኣመኑ እዩ። ስለዝኾነውን ምእንቲ ሃገራዊ ነጻነቶም፣ አብ ዓዲ፣ በረኻን ወጻእን ዝነበሩ ኩሎም፣ ብዝተፈላለዩ ግፍዕታት ከይተሰኩ፣ ብጅግንነትን ተወፋይነትን ስለዝተጋደሉ እዩ፤ ኮታስ አብ ሕቶ ሃገራዊ ነጻነት ስጡም ሓባራዊ ኣረኣኢያ ክውንጉ ብምብቀሪም እዩ።

2. ርኡይ ጥልመት አብ ቃልዕ ጎልጎል፡-

ከምዝፍለጥ፡ ህዝብታት ኤርትራ፡ ምእንቲ ሃገራዊ ነጻነቶም ዘካየዱዎ ጅግንነታዊ ተጋድሎን ዘርእዩዎ ተወፋይነትን ውሑዳት መወዳደርቲ ዝርከቦ እዩ ምባል፡ ቃለ-ኣጋንና ኣይኮነን። እንተኾነ ግን፡ እዚ ኹሉ ዋጋ ዝኸፈለ፡ አብ ትሕቲ ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ ክጭቆኑ፣ ክምዝመዙ፣ ፍትሖ ክሕረሙ፣ ዲሞክራሲያውን ሰብኣውን መሰሎም ክንፈጉ፣ ብማሕበራውን ቁጠባውን ቅልውላው ክቕጽዑ ኣይነበረን። ዳግም ንሓደጋ ብርሰትን ምብትታንን ክሳጥሑ ኢሎም ዝኸፈለዎ ዋጋ ከምዘይነበረ፡ ብዘይካ ብትምክሕትን ስሰዐን ዝዓወሩ ህግደፋውያን፣ ንሕልና ዘለዎ ዜጋ ይኹን ካልእ ዝተሰወረ ኣይኮነን።

ንህዝብታትና፡ ምእንቲ ነጻነት ምግዳልን ሂወት ዝኣክል ክቡር ዋጋ ምብጃውን ማለት፡ ንዘተኣማምን ሰላም፣ ምዕሩይ ፍትሒ፣ ጥዑይ ምሕደራ፣ ዘዩቕርጽ ናይ ናብራ ምምሕያሽን ማሕበረ ቁጠባዊ ምዕባለን ብዘተኣማምን ምውሓስ ማለት እዩ። ሰብኣውን ዲሞክራሲያውን መሰላቶም፣ ብሄራዊ ማዕርነቶም ሃይማኖታዊ መሰላቶም ተኸብሩሎም፡ ወንጌቲ ፖሎቲካዊ ስልጣን ሃገሮም ክኹኑ ምብቃዕ እዩ። መንበረ-ስልጣን ንዝሕሸም ክህቡ፡ ንዘይደለዩዎ ክኸልኡ ዘይደረረት መሰላቶም ምውናን ማለት እዩ። ካብዚ ወጻኢ ነጻነት ማለት፡ አብ ሃገራዊ ባንዴራ ጥራሕ ተወሲና፡ ሓደሽቲ በላዕቲ ሰብ ኤርትራውያን ጨቆንቲ፡ ስልጣን ሃገር ንበይኖም ብሒቶም ገበርትን ሓደግትን ክኹኑ ኣይነበረን።

ጭርሖ ሃገራዊ ነጻነት ክብ ኣቢሎም ኣልዒሎም፡ ኣፈ-ሙዝ ብረት ዓቲሮም ናብ ሰውራ ክኣትዉ መዓልቲ፡ ብተበራረይቲ ባዕዳውያን ገዛእቲ፡ በብእዋኑ እናወረደም ዝጸንሖ ማእለያ ዘይብሉ ሕሰም፡ ንሓዋሩ ንምውጋድ ምንባሩ ዘካትዕ ጌርና ኣይንርእን። እንተኾነ ግን፡ ካብ ጽባሕ ነጻነት ጀመሩ፡ ደረጃ ብደረጃ ክትግበራ ዝተመነዩለን፣ ከይተሓለሉ ዝተጋደሉለን መሰረታውያንን ዓበይትን ረብሓታቶም፡ ብርእዮ ካብ ኢዶም ክሞልቃ፣ ከም ሃፋ ክበናን ሕድሪ ጀጋኑ ሰማእታትናን ትጽቢታቶምን ብርእዮ ክጥለም ተዓዘቡ።

እቶም ትማሊ አብ እዋን ነጻነታዊ ተጋድሎና፡ ምስ ኩሉ ክፋኣቶም፡ ብጅግንነቶም ዘድኑቲዎም፣ ብዛዕባ ተወፋይነቶም ኣውርዮም ዘይጸግቡዎም፣ ከም መላእኸቲ ዘኸበሩዎም መራሕቲ፡ አብ ልዕሊኦም ርኡይ ጥልመት፣ ብደዐን ኣሽካዕላልን ከንጸባርቑ፡ ኣዲንቶም ቋሕ፡ ኣእዛኖም ከፍ ኣቢሎም ተኸታተሉ። ነታ ዝረገጹዋ ክብርቲ መራቶም ምእማን ክሳብ ዝሰእኑዋ፡ ብዕድሎም ከማርሩ ጀመሩ። ብሕሉፋት ጀጋኑ ስዉኣቶም እናተሓበኑ፡ ጸማኦም ግን ከንቲ እናኾነ ብምኻዱ ንሂኦም ካብ መግንግሎም ዘይወጽእ ኮይኑ ኣሎ። እነሆ አብ ውሽጢ ዓዲ፡ አብ ዘይፍለጥ ጎዳን-ዲ መጸኢኦም ዝጸልሙተ፣ ጊላዊ ጉልቦቶም ንገባቲ ስርዓት ህግደፍን ሰብ ሓለፋ ጀነራላትን ክብልዩ ዝተፈረዱ፣ ብዓሰርተታት ኣሽሓት ድማ፡ በብእዋኑ ንሃገሮም ኩቦ እናደርበዩላ፡ አብ ጉዕዞ ስደት ብኣሸሓት ዝቕዘፉሉ መሰክሕ ሂወት ክሕልፉ ተገዲዶም ኣሎዉ። ኮታስ ሃገርን ህዝብን ኤርትራ አብ ዘሰግእ ናይ ብርሰትን ምብትታንን ሓደጋ ተሳጢሖም ምህላዎም ንዓለም ብዓለሙ ዘይክወል ሓቂ ኮይኑ ኣሎ።

፮ ጥልመት ብርእዮ ንምንታይ ተጋሂዶ?

አብዚ ክላዓል ዘለዎ መሰረታዊ ሕቶ ኣሎ። ንሕጂን ንመጻእን ብግቡእ ክንመሃረሉ ዝግባእ ዓቢ ተሞኩሮ። ብሓደሽትን ኣሻቕልትን ኩነታት፡ እናደብዘዘን እናተሰገረን ክኸይድ ዘይግባእ ናይ ሕሉፍ ነጻነታዊ ተጋድሎና መረር ተሞኩሮ።

ኣንጻር ተበራረይቲ ባዕዳውያን ገዛእቲ ኣላሽ ከይበለ ዝተጋደለ፣ ከበድ መስዋእቲ ዝኸፈለ፣ ብመራሕቲ ሰውርኡ፡ መረርቲ በደላት ኣብ ከብዱ ዓቕሩ፡ ተጋዲሉ ተሰባዒ፡ ሰንኪሉ...ወዘተ፡ ሃገራዊ ነጻነቲ ዝተጎናጸፈ ህዝቢ፡ ንምንታይ አብ ጽባሕ ሃገራዊ ነጻነት፡ ብመሪሕነት ህግ-ኣኡ/ህግደፍ፡ ዘስካሕክሕ ጥልመት ኣብ ልዕሊኡ ተፈጸመ? ዝብል እዩ።

እዚ ሕቶዚ ብቅንዕናን ብብቅዓትን ምምላሽን ዘይምምላሽን፡ ነዚ ሎሚ እነካይዶ ዘሎና፡ አንጻር ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ ዘቅነዎ ዲሞክራሲያዊ ቃልሰና፡ ወሳኒ ትርጉም ከምዘሎም ምግንዛብ የድሊ። ዝተፈላለዩ ፖሎቲካዊ ሓይልታት፣ ጉጅለታት ይኹን አገደሱቲ ባእታታት፡ ነዚ መሰረታዊ ሕቶዚ ዝተፈላለዩ መልሶታት ይህቡሉ እዮም። መልሶም ወይ ዝሕዙዎ መርገጺ ድማ፡ ምስ ፖሎቲካዊ ባህርያቶም ብቐጥታ ዝተኣሳሰሩ ምኅኑ፡ ዘይሰሓት ሓቂ እዩ ኢልና ንኣምን።

እዚ ፖሎቲካዊ ስልጣን ንባይኑ ብሒቱ፡ ህዝብን ሃገርን ንሓደጋ ብርሰት ኣሳጢሑ ዘሎ ፋሽስታዊ ጉጅለ ኢሳይያስ/ህግደፍ፡ ትማሊ ኣብ እዋን ነጻነታዊ ተጋደሎና፡ ህዝብታትናን ተጋደልቲ ደቆምን፡ ኣብ ጭርሖ ነጻነት ዓሲሎም፣ ኣብ ጎድኑ ተሰሊፎም፣ አመራርሓኡ ተቐቢሎም ክቃለሱን፡ ብጅግንነት ክውፈዩን ዘብቅዮም፡ ኣብ ነጻ ኤርትራ፡ ኩሉ ህዝቢ ብማዕረ ክሓልፈሉ ምኅኑ ብሰፊሑ ስለዘላዓለ እዩ። ኤርትራ 1000 ኪ.ሜ. ዝኸውን ገማግም ባሕሪ ዘለዋ፣ ብሃብቲ ባሕሪ ዝተዓደለት፣ ክቡራት ማዕድናዊ ሃብቲ ኣብ ከርሳ ዝሓቆፈት ሃገር ብምኅና፡ ድሕሪ ምውጋድ ባዕዳዊ መግዛእቲ፡ ኩሉ ህዝቢ ማዕረ ተቋዳሲ ሃብቲ ሃገሩ ከምዝኸውን፡ ዘጎምጅዉ መብጻዓታት ይኣትዉሉ ብምንባርም እዩ። ብሙሉዱ፡ ነብሲ ወከፍ ኤርትራዊ፡ ናብ ሰውራ ክወፍር እንከሎ፡ ነቲ ንና እዩ ዝብሎ ባዕዳዊ መግዛእቲ ተቐቢሎ ድሕሪ ምውጋዱ፡ ኣብ ትሕቲ ነጻነታን ልኣላውነታን ዘረጋገጸት ኤርትራ ዝቐመ መንግስቲ፡ እዚ ጥልመትዚ ክወርደኒ ይኸእል እዩ ዝብል ጥርጣረ ክሓድሮ ዘብቅዮ ተሞኩሮ ኣይነበሮን። ህዝብታትና፡ ቅድሚ ሎሚ ኣብ ትሕቲ ናይ ባዕሎም ነጻ ሃገራዊ መንግስቲ ተማሓዲሮም ስለዘይፈልጡ፡ ብዛዕባ መንነትን ባህርያትን መንግስቲ ወዲ ሃገር ዘሞህሉዎ ፍልጠት ኣይጸንሑምን። ኣብ ጉዕዞ ቃልሰም፡ መራሕቲ ሰውራኣም ኣብ ልዕሊኣም ዘውርዱዎም በደላት ፖሎቲካዊ ትርጉሙ፡ ኣብ መጻኢት ነጻ ኤርትራ ዘለዎ ሓደጋ፡ ካብ ወጋሕእትኡ ብግቡእ ክግንዘቡን ዓገብ ክብሉን ዘብቅዮም ንቕሓት ኣየማዕበሉን። እኳ ደኣሱ፡ ነቲ በብእዋኑ ብላዕለዎት መራሕትን በብደረጃኡ ዝተመደቡ ጠርነፍትን ዝፍጸም በደላት፡ ንድሕንነትን ቀጻልነትን ሰውራና ንምርግጽ ተባሂሉ ዝውሰድ፡ ከምዝኸነ ብምእማን፡ ተጻዊርካዮ ምሕላፍ ከም ቅጥዕ ኣንፈት ተቐቢሎም እዮም ጸኒዖም ዝተጋደሉ።

መሪሕነት ህ.ግ.ሓ.ኤ/ህግደፍ ግን፡ ንምቕሉልን ተጻዊርን ባህርያት ህዝብታት ኤርትራ፡ ኣብ ጽኑዕ ህዝባዊ መሰረት ዝተነድቀ ዲሞክራሲያዊ ስርዓት ንምህናጽ ኣይተጠቐሙሉን። ብአንጻሩ፡ ተጋደልትን ህዝብን ንመሰላቶም ዘይጠቐቑ፡ ዝተባሃሎም ዝትግብሩ እሙናት ኣገልገልቱ ክኾኑ፡ ካብ ወጋሕእትኡ ዋኒነይ ኢሉ ተታሓሒዞም ተጓዲዙ። ኣብ ክሊ ጭርሖ ነጻነት ተሓቢኡ፡ ህዝብታትናን ተጋደልትናን ብዛዕባ ትግባረ ሰብኣውን ዲሞክራሲያውን መሰላት፣ ቅጥዕን ርትዓውን ስርዓት ምሕደራ፣ ብዛዕባ ህንጻት ቅዋማዊ ዲሞክራሲያዊ ስርዓት፣ ወሳኒት ህዝቢ ኣብ ፖሎቲካውን ማሕበረ ቁጠባውን ኩነታት ሃገር .ወዘተ፡ ንቐሕ ተረድኦ ከይጭብጡ ዓፊኑ ሓዞም። ኣብ ሃገራዊ ጭርሖ ጥራሕ ተሓጺሮም፡ ብወታደራዊ ዓወታት እናተሓበኑ፡ መጻኢኣም ኣማዕድዮም ዘየቋምቱ ክኾኑ ውራየይ ኢሉ ሰርሓሉ። ኣብ ወሰንቲ ጉዳያት ሃገርን መጻኢ ዕድላት ህዝብን ምዝታይን ምውሳኘን፡ ናይ ውሱን ኣካል ሓላፍነትን ብሕታዊ ስልጣንን ጥራሕ ክኸውን ተገባረ። ህዝብን ተጋዳላይን፡ ከም እሙን ፈረስ ንመራሕቲ ኣብ ዝደልዩዎ ተሸኪሙ ዘብጽሑ፡ **ናበይ? ብኸመይ? ንምንታይ?** ወዘተ ኢሉ ክሓትት ዘይክእል፡ ሂወት ዘለዎ፡ ግን ከኣ ከም ግኡዝ ኣቕሓ ኣብ ዘቐመጥካዮ ዝጸንሕ ክኸውን፡ ብጨካን ወታደራዊ ሕግታት ተቐይዶ እዩ ጉዕዞ ቃልሱ ዘሰላሰለ።

ካብ ወጋሕእትኡ ባህርያት ዝቃለሰ ዘሎ ባዕዳዊ መግዛእቲ ተረዲኡ፡ ኣብ እዋን ገድሊ፡ ብዛዕባ ሰብኣውን ዲሞክራሲያውን መሰላቱ ከስተማቕርን ንመሪሕነቱ ክቆጸጸርን መሰል ዝተነፍጎ ህዝብን ተጋዳላይን፡ ኣብ ነጻ ኤርትራ፡ ንመሰላቱ ክጠቐቑን ንዘላቑ ረብሓታቱ ጸኒዑ ክግግትን ቀለል ኣይኮነን። እምበኣርከስ ካብ ጽባሕ ነጻነት ንደሓር፡ ብፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ/ህግደፍ ብርእዮ ዝተፈጸመ መዘና ኣልቦ ክሕደትን ጥልመትን፡ መሰረቱ ዝተነጸፈ ገና ኣብ ሜዳ፡ ካብ እዋን ነጻነታዊ ተጋደሎና ኣትሒዞምበር፡ ኣብ ጽባሕ ነጻነት ዝወደቐና መርገም ዘይምኅኑ ብግቡእ ምግንዛብ የድሊ። መሪሕነት ህ.ግ.ሓ.ኤ/ህግደፍ ብሓፈሻ፡ ርእሰ ፋሽስት ኢሳይያስን ጉጅልኡን ድማ ብፍላይ፡ ኣብ መጻኢት ኤርትራ ዝግብዮ ፖሎቲካዊ ስልጣን ዘመዓራረየ፡ ኣብ ጽባሕ ነጻነት ዘይኮነሱ፡ ገና ካብ ምውላድ ህ.ግ.ሓ.ኤ ጀሚሩ ምኅኑ ምርጻእ የድሊ። ኣብ እዋን ገድሊ ንህዝብን ተጋደልትን ብስጡምን ጨካንን ወታደራዊ ዲሲፕሊን እሙናት ኣገልገልቱ፡ ንመሳርሕተይ ዝብሎም ኣባላት መሪሕነት ከይተረፈ ዝተነበሎም ዘጽድቑ፡ ዝተኣዘዙዎ ጥራሕ ዝፍጽሙ፡ እሙናት ልኡኻቱ ክኾኑ እናመልመለ ዝመጸ ርእሰ ፋሽስት ኢሳይያስ፡ ኣብ ጸባሕ ነጻነት ፖሎቲካዊ ስልጣን ብሒቱ ሃገርን ሓዳማን ካብ ምኅኑ፡ ንድሕሪት ክብል ዘይሕሰብ እዩ። ስለዝኾነ ድማ እዩ፡ ኢሳይያስ፡ ንዕኡ እሙን ዝኾነ መሓወር እናመልመለ፡ ዕለል መላኺ ኮይኑ፡ ቤተ-መንግስቲ ኣስመራ ኣትዩ ኣብ እንግድዓ ህዝብታትና ኩድጭ ዝበለ።

ከም መቐጻልታ ሕጊ ሜዳ፡ ኣብ ጽባሕ ነጻነትውን፡ ንሃገርናን ህዝብታትናን ብዘይ ሃገራዊ ቅዋም እናገዘኡ፡ ብጨካን ስርዓተ ምሕደርኡ ናብ ኣዝዩ ኣስጋኢ ሓደጋ ብርሰትን ምብትታንን ክኸመሙ ገይሩ ኣሎ። እንታይ እዩ መንቀሊኡ ዝብል ሕቶ፡ መልሱ ከቢድ ኣይኮነን። ኢሳይያስን ጉጅልኡን፡ ኣብ ሜዳ፡ ጭርሖ ነጻነት ተገልበዮም፡ ኣብ ልዕሊ ሓርበኛታትን ዲሞክራሲያውያን ተጋደልትን ሰላማውያን ዜጋታትን ዝፈጸሙዎ ወንጀል፡ ኣብ ጽባሕ ነጻነት፡ ኣብ ትሕቲ

ቅዋማዊ ስርዓት፣ ብልዕልነት ሕጊ ተሳተፎ ክኾኑ፣ ነቲ "አባይ ዝክርካ ኢኻ" እናበሉ ንጅግንነታዊ አብርክቶኡ ዘቆናጽቡዎ ህዝቢ፣ አብ ፖሎቲካዊ ስልጣን ወሳኒ ዝኾነሉ ኩነታት ክቐበሉ፣ ባህርያቶምን አተዓባብያኦምን ፈጸሙ ስለ ዘይፈቕደሎም እዩ። ስለዚ እታ ዝተኸተሉዎን ዝተግበሩዎን ኣንፈት፣ እታ አብ ሳሕል ዝለመዱዎ ንመንነቶም እትገልጽ ጸረ ዲሞክራሲን ጸረ ህዝብን ባህርያቶም እዩ። ካልእ ዝተሳተፉ ምስጢር የሎን።

፩ "ቆልዓ ብንኡሱ ቆርበት ብርሑሱ"

ወለድና ክምስሉ፡ "ቆልዓ ብንኡሱ ቆርበት ብርሑሱ" ይብሉ። እዚ ምስላኪ ነቲ ርእሰ ፋሽስት ኢሳይያስ ጉጅልኡን፣ ከም ውድብ አብ ውሽጢ ህግሓኤ ዝግበዩሉ ጸረ ዲሞክራሲያውን ጸረ ህዝብን መስርሕ ካብ ወጋሕትኡ ዘይተገርሐ ብምጃኑ፣ ንዝወረደና መዓት ንምእማት ዘገልግል እዩ ኢልና ንኣምን።

ብርግጽ፡ እዚ ባህርያትኪ ነዚ ሎሚ ፖሎቲካዊ ስልጣን ንበይኑ ብሒቱ ዘሎ ኢሳይያስን ጉጅልኡን ጥራሕ ዝምልከት ኣይኮነን። ገና ካብ ሜዳ ጀሚሩ መሪሕነት ህግሓኤን ላዕለዎት ካድራቲን ተመልሲኦም ዝግበዩሉ ባህርያት ምጃኑ ምግንዛብ የድለ። ሎሚ ሎሚ፣ አብ ደምብ ተቓውሞ እንዕዘቦ ዘሎና ባህርያት ላዕለዎት መሪሕቲ፣ ካብ ተሞኩሮ ተሓኔ ጀብሃን ህግሓኤን ዝተወርሰ ምጃኑ ኣሉ ክበሃል ዝኸእል ኣይኮነን። አብ ክለ ደምብ ተቓውሞ ዘለዉ መሪሕቲ፣ ንሕሉፍ ተሞኩሮኦም ብብልሒ ገምጊሞም፣ ነብሶም ንዲሞክራሲያዊ አሰራርሓን ባህልን፣ ካብ ጭርሖ ሓሊፎም ብተግባር እመናት ክኾኑ ድሉዎት እንተኾይኖም፣ እዚ ዕድልኪ ዕጽው ኣይኮነን ዝብል ግምት ኣሎና። አብ ትሕቲ ጭርሖ ነጻነት ተዓሚትና ተጋዲልና፣ አብ ጽባሕ ነጻነት ሃገር ዝወረደና ዕዳ፣ ንምቕያር ምግዓልና ግቡእ ኮይኑ፣ እዞም አብ ደምብ ተቓውሞ ዘለዉ መሪሕቲ ዘንጸባርቑዎ ዘለዉ፣ ቁስልታት ህዝብታትና መመሊሱ ዘርክስ ባህርያት፣ ገና ብኣግኡ ክግራሕ ከምዘለዎ፣ ሕሉፍ ተሞኩሮና ሕርሕራይ ገይሩ ትምህርቲ ክኾነና ይግባእ።

3. ህዝብን ሃገርን ብቐዳምነት ምድሓን ልዕሊ ኹሉ!! ንምንታይ?

ርእሰ ፋሽስት ኢሳይያስ፣ ሃገርን ህዝብን ዘብርስ ዘሎ፣ ንስልጣኑ እሙን ዝኾነ ፈጻሚ፣ ፖሎቲካዊ፣ ምምሕዳራዊ፣ ቁጠባዊ፣ ዲፕሎማሲያውን ጸጥታውን መሓውር ዘለዎ ብምጃኑ እዩ። ብዘይካዚ መሓውርኪ፣ ሃገር ብምልእታ ንክባቢ 24 ዓመታት ክገዝእ ፈጸሙ ኣይክእልን። ወይ ድማ ኢሳይያስን ጉጅልኡን መቐሎም ኤርትራውያን ስለዘይኮኑ ዘውርዱልና ዘለዉ ጭካኔ እዩ ምባል፣ ካብ ሓቂ ዝረሓቐ እዩ። ፖሎቲካዊ ባህርያቶም ካብቲ ብወጋሕትኡ ዝግበዩሉ ውድብ ህግሓኤ ዝወረሱዎ፣ ዓገብ በሃሊ ከይረኸቡ ካብ ዘማዕበሉዎ ትምክሕተኛን ጸረ ዲሞክራሲን መንነቶም ዝነቐል ደኣምበር፣ ልዕሊኦም ሓለፋ ኤርትራውያን ዘለዎ ወገን ኣሎ ምባል ካብ ክውንነት ዝረሓቐን፣ ናይ ህዝብታትና ናይ ቃልሲ ብልሒ ዘገድም መንገዲ ዕንክሊል ዝኾነ ኣረኣእያ እዩ ኢልና ንኣምን።

እዚ ሎሚ ፖሎቲካዊ ስልጣን ብሒቱ ህዝብን ሃገርን ዘብርስ ዘሎ ጉጅል፣ አብ እዋን ነጻነታዊ ተጋድሎና ሓርበኛዊ ጉቡኣም ዝፈጸሙ ተጋደልቲ ዝሓቐፈ እዩ። እዚ ጉጅልኪ፣ አብ ውሽጢ ህግሓኤ ዝግበዩ፣ ባህርያትኪ መልሲ ዘዕቡዩ ውድብ ህግሓኤ ዝወረሱ፣ አብ ሜዳ ዝረኸቡዎ ዕድላት ተጠቐሙ፣ አብ መስርሕ ገቢሉ፣ አብ ነጻ ኤርትራ ፖሎቲካዊ ስልጣን ናይ ምግባት ዕድል ዝረኸበ ጸረ ዲሞክራሲን ጸረ ህዝብን ጉጅል እዩ። እዚ ፋሽስታዊ ጉጅልኪ፣ ኤርትራ አብ ቀርኒ ኣፍሪቃ ብፋይናንሳውን ቁጠባውን ምዕባላ ጥራሕ ዘይኮነስ፣ ብወታደራዊ ሓይሊ ጎብለል ክትኮነሉ ዝሓለመ ጉጅልኡን እዩ ነይሩ። እንተኾነ ግን፣ እዚ ዘይክውንነታዊ ሕልሚኪ፣ ብትምክሕቲ ሓቢጡ፣ ብሸርሕን ብወታደራዊ ሓይልን ክፍጽሞ ብምህቃኑ፣ ብርሑይ አብ ባይታ ፍሽለታት እናተጎምጎመ ዝመጸ እዩ።

ካብ ናይ ህዝብን ሃገርን ዝናን ክብርን፣ ውልቀ-ሰባውን ጉጅላውን ክብሩን ዝናኡን ዘቐድም ትምክሕተኛ ሓይሊ፣ ሕልምታቲ ብዘየገድሱ፣ ብደገፍ ህዝብታት ኤርትራ ዝተሰነዩ ስለዘይነበረ፣ ውዲሉ ሓዲሩ ምፍሻሉ ዘይተርፍ እዩ ነይሩ። ሕልምታቲ ብፍሽለት እናተደምደመ ክኸይድ እናረኣየ ምስ ከደ ድማ፣ ደው ኢሉ ክሓስብን ክመራመርን፣ ካብ ውድቀታቲ ተማሃሩ ናብ ቅነዕ ጎደና ክምለሱ፣ ኣይከኣሉን። ሰይጣናዊ ባህርያቲ ናብ ዝኸፍኦ ዕብዳን ኣምራሑዎ፣ ሃገርናን ህዝብታትናን ናብ ክወጹዎ ዘይክእሉ ቅልውላው ክሸመሙ እናደፍኦም ይኸይድ ኣሎ። እዚ ዝተመነዩ ዘይሰለጠ ብትምክሕቲ ዝዓወረ ጉጅል፣ ብመንፈስ ተስፋ ምቕራጽን ህልኸን ተወጢሩ፣ ዝኸተሎ ዘሎ፣ ናይ መወዳእታ ዕርበቱን ውድቀቱን ርኡይ መግለጺ እዩ።

ካብዚ አብ ላዕሊ ብሰፊሒ ክንዝርዝር ዝጸናሕና ሓቅታት እንግንዘቦ መሰረታዊ ቁምነገር ኣሎ። ህዝብታት ኤርትራን ጀጋኑ ተጋደልቲ ደቆምን፣ ጸግ ነጻነታዊ ተጋድሎኦም ተነፊጎም፣ ኣብዚ ሎሚ ወዲቐዎ ዘለዉ ዘሕዝን ኩነታት ዝርከቡ፣ አብ ዝተናውሐ ብረታዊ ተጋድሎኦም፣ ባዕዳዊ መግዛእቲ አብ ምውጋድ ይኹን ድሕሪ ነጻነት ብነቐዳሕትን ብብቐዳሕትን ዝሳተፉሉ ጥጡሕ ባይታ ስለዝተነፍጎም እዩ። ተመጢኑ ካብ ዝካየደሎም ፖሎቲካዊ ምልዕዳልን ብወታደራዊ

ዓወታትን ብውዑይ ሃገራዊ ስምዒትን ንቕድሚት ካብ ምምራሽን ሓሊፉ፡ ኣብ ሎሚ ኮይኖም ከም ተቓለስቲ፡ መቐረት ዲሞክራሲ፣ ሰብአዊ መሰል፣ ቅነዕ ስርዓተ ምሕደራን ሓቀኛ ፍትሕን እናስተማቑ፡ ብዛዕባ መጻኢ ዕድል ሃገርም ኣርሒቕም እናማዕደዉ፡ ናብኡ ንምብጻሕ ዘብቀዎም ኣብ ንቕሓት ዝተመሰረተ ኩሉ-መዳያዊ ቃልሲ ዘካይዱሉ ዓሚቕ ግንዛብ ክጭብጡ ኮነ ተባሂሉ ስለዘይተሰርሓሉ እዩ። ድምር ውጽኢት ናይዚ ብኩራትዚ እዩ፡ እዚ እንርእዩ ዘሎና ዘሕዝን ኩነታት ተሽሲቱ። ህዝብን ሃገርን ንሓደጋ ብርሰትን ምብትታንን እናተሳጥሑ ዝኸዱ ዘሎዉ።

ስለዝኾነ ድማ "ህዝብን ሃገርን ካብ ሓደጋ ብርሰትን ምብትታን ብቐዳምነት ምድሓን" ዝብል ጭርሖ ከም መሪሕ መድረኻዊ ጭርሖ ኮይኑ፡ ብውልቀ ይኹን ብእኩብ፡ ብኩሎም ደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ኢና ዝብሉ ኤርትራውያን፡ ብዘይምቁራጽን ብዓውታን ይቃላሕ ኣሎ።

ብዘይጥርጥር፡ ብሰንኪ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ/ህግደፍ፡ ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ኣብ ከቢድ ናይ ብርሰትን ምብትታንን ሓደጋ ተቓሊዖም ይርከቡ። ስለዚ ድማ ነዚ ኣስጋኢ ሓደጋዚ ብህጹጽ ምዕጻፍ፡ ብቐዳምነት ክስራዕ ዘለዎ እዋናውን ተባራዕን ሕቶ ህዝብታትና እዩ። ከምቲ ኣብ እዋን ባዕዳዊ መግዛእቲ፡ ሕቶ ሃገራዊ ነጻነት፡ እዋናውን ተባራዕን ሕቶ እዩ ኢልና፡ ኩሎም ካልኣዊ ፍልልያት ንጎድኒ ገዲፍና፡ ብተወፋይነትን ብጅግንነት ዝተቐለሰና፡ ሎሚ ድማ፡ ብሰንኪ ወዲ ሃገር ጨካን ፋሽስታዊ ገዛኢ፡ ንጠፍእን ንበርስን ስለዘሎና፡ ሕቶ ድሕንነትናን ቀጻልነትናን ብቐዳምነት ንምውሓስ፡ ኩሉ ዓቕምታትና፡ ኣብ ልዕሊዚ ኣረሚናዊ ስርዓትዚ ምቕናዕ ኣማራጺ ዘይብሉ ቅነዕ መርህ እዩ ኢልና ንኣምን።

ትማሊ፡ ምእንቲ ሃገራዊ ነጻነት፡ ሎሚ ድማ፡ ምእንቲ ድሕነት ህዝብን ሃገርን እነልዕሎም ዘሎና ጭርሖታት ኣብ በብመድረኽም ተባራዕቲ ሕቶታት ህዝብታትና ምኅኛም ዝሰሓት ኣይኮነን። ትማሊ ብሰንኪ ባዕዲ ኣብ ገዛእ ሃገርና፡ ጓና ኮይና ስለዝተገለልና፣ ክብሪ ስለዝሰኣና፣ ስለዝተሰርሐና፣ ስለዝተቐተልና፣ ዓድታትና ስለዝነደደ፣ ሃገርና ረመጽ ኮይናትና ናብ ፎቕሪ ስደት ፋሕፋሕ ስለዝበልና... ወዘተ፡ ውሕሰነት ሂወትናን ሕቶ ቀጻልነትናን ብዘተኣማምን ንምርግጽ ኢና፡ ሕቶ ነጻነት ክብ ኣቢልና ዝጨራሕናን ምእንታኣ ዝተጋደልናን ዝዚፍ መስዋእቲ ዝኸፈልናን።

ሎሚ ድማ፡ እቶም ትማሊ ኣብ ትሕቲ ጭርሖ ነጻነት ዓቕምታትና ክነስምርን ኢድ-ንኢድ ተታሓሒዝና ምእንቲ ሃገራዊ ነጻነትና ብተወፋይነት ክንጋደል ዝመርሖና፡ ሞግሳ ብርሃን ክንርኢ ምስ ጀመርና ስለዝጠለሙና፣ ሰላምና ስለዝበረገገ፣ ሰብአዊ መሰልና ስለዝግፈኑ፣ ፍትሖ ስለዝተሰረጸና፣ ከም ግሉዝ ኣቕሓ ስለዝከላበቱና፣ ብዘይ ሕግን ፍትሕን ስለዝኣሰሩና፣ ስለዘሕቀቐና፣ ንጥሜትን ዓጸቦን ስለዝዳረጉና፣ ሃገርና ከም እሾኽ ኳኺቶ ኮይናትና ብቃፍላያት ናብ ስደት ክንውሕዝን ንዝተፈላለዩ ሓደጋታት ክንሳግሕ ስለዝደረኹና፡ ኮታስ ከም ህዝብን ሃገርን ክንበርስ ይገብሩና ስለዘለዉና ኢና፡ "ህዝብን ሃገርን ምድሓን ልዕሊ ኹሉ" ዝብል ጭርሖ ኣልጻልና፡ ናብ ዳግመ ምግዳል ኣቲና ዘለና።

ናይ ሎሚ ካብቲ ዝሓለፈ ዝገደደምበር ዝሓሸ ካብ ዘይኮነ፡ ንድሕነትናን ቀጻልነትናን ብዘይኣላሸነት ክንጋደል ካልእ ኣማራጺ ዘይብሉ ግድኑትና እዩ። እንተኾነ ግን፡ ኣብ ሎሚ ኮይና፡ ካብ ዝኸፍኦ ናብ ኣዝዩ ዝበኣሰ ሂወት ክንወድቕ ዝገበረና ሕሉፍ ተሞኩሮ ነጻነታዊ ተጋድሎና ሕርሕራይ ጌርና ክንመሃረሉ ይህልወና። ዝብኢ ግዳም ደምሲስና፡ ኣብ ኣፍ ዝኸፍኦ ዝብኢ ማይ-ቤትና ወዲቕና ምህላውና፡ ህሉው ክውንትና ዓው ኢሉ ይምስክር ኣሎ። ካብ ጓና ዝብኢ፡ ናይ ዓዲ ዝብኢ ዝሕሸሉ ነገር ከምዘይብሉ፡ ሕርሕራይ ጌርና ካብ ሕሉፍ ተሞኩሮና ተማሃርና ኣሎና። ትማሊ ኣብ ክለ ጭርሖ ነጻነት ተሓቢኦም ዝግበዩ፡ ገሊኦም ኣብ መንገዲ ዝመሰዩም፡ ገሊኦም ግን፡ ገቢሎም ዓዲ ኣትዮም ፖሎቲካዊ ስልጣን ተቐጻጸሮም፡ ንዝኸለሰቶም ሕይወይቲ ኢድ ይቐርጹ ኣሎዉ። ናይዚ ማእለያ ዘይብሉ ሕስም መንቀሊ እንታይዩ፡ ዝብል ደገምካ ምዝርዛና ኣየድልን። ኣብ ላዕሊ ብሰፊሖ ተገለጹ ኣሎ። ሎሚ መሰረታዊ ሕቶ ህዝብታትና ኮይኑ፡ ኣብ ቅድሚና ተገቲሩ ዘሎ፡ ኣብ ትሕቲ "ምድሓን ህዝብን ሃገርን ልዕሊ ኹሉ" ዝብል እዋናዊ ጭርሖ ተሓቢኦም ዓብዮም፡ ዳግመ ጥልመት ብምፍጻም፡ ንመወዳእታ ጊዜ ህልውናና ከየብቅዕ፡ ውሕሰነትና እንታይ እዩ ዝብል እዩ?

"ብተመን ዝተዳህለ ብልሕጺ ሰንበደ" ከምዝበሃል እዚ ሕቶዚ፡ ብዓውታ ይዘረብ ኣይዘረብ፡ ኣብ ህዝብታትና ሰፊሩ ዘሎ ዓሚቕ ስክፍታ ዝወለደ ዘይሰገር ሕቶ ምኅኑ ብግቡእ ምግንዛብ የድልየና። ኣብ ንቕሕን ሰፊሕን ተሳትፎ ህዝብታትና ምምዕባል፡ ጉጅላዊ ረብሓታቶም ክማላእሎም ከምዘይክእል ዝርእዩ ናይ በለጽ ሓይልታት፡ ብዝተፈላለዩ ድሑራት ስልቲታት ብምኸታል፡ ኣብ ሃገራዊ ጉዳዮም ብንቕሓት ከይዋሰኑ፡ ናይ ማዕዶ ተመልኮቲ ክኾኑ እናገበሩ ጸኒሖምን ኣሎዉን። "ንሕና ኢና ንፈልጠልካ" ዝብል፡ በልዩ ዘይበለ ሕግም መሪሕነታት ሰውራ ኤርትራ፡ ሎሚውን ኣብ ደምበ ተቐውሞና መድሃኒት ዘይረኽበ ሕግም እዩ።

ጸ "ሕልሚ ፈሪሕካ ከይደቀስካ አይሕደርን"

እዚ ምስላዚ ለባዎ ምስላ ኣበዋት እዩ። ትማሊ ብፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስን ጉጅለኡን ተጠለጎም፤ ንዝኸፍኦ ኣደጋ ብርሰት ተቐላጦና ኣሎና፤ ሎሚኸ በዞም ዘለዉ ተቐዎምቲ እንታይ ተስፋን ውሕስነትን ኣሎና ዝብል ዓሚቕ ሰክፍታ ህዝብታትና እዩ። ይኹንምበር ኢድካን እግርካን ኣጣሚርካ፣ ህዝብታትና ንብርሰት ክቃልዑ፣ ሃገርና ደማ ነበረት ክትከውን ምርኣይ ኣይንቡርን። ኣይግባእንውን። ንኹሉ ከም ኣተሓሕዛኻ እዩ፤ መፍትሒታት ደማ ኣሎዎ።

ትማሊ፡ ኣብ ትሕቲ መሪሕነት ህግሓኤ ሕሉፍ እምነት ኣሕዲርና፣ ኩሉ ነገር ንሶም ጥራሕ ወሰንቲ ክኾኑ ገዲፍናሎም። ብንቕሓት እንቃለስ ህዝብን ተጋደልትን ምኃና ተሪፉ፣ ናብ ዝኸከቡና እንኸይድ፣ ኣብ ዘንበሩና እንቕመጥ ሂወት ዘሎና ግሓት ኣቕሓ ክንከውን ፈቐድና። ብጅግንነትናን ተወፋይነትናን ዝተጎናጸፍናዮም ድሙቓት ዓወታት፣ ውልቀ መራሕቲ ክመገሱሉ ዝነኣም ክብ ከብሉሉ ጌርና ጥራሕ ዘይኮነስ፡ እናተቐባበልና ዘሚርናሎም፤ ትሕቲ ፈጣሪ ኣምሊኽናዮም። ኣከያይዳ ኣብ-ጎብዩ ዝፈልጥ ሰራም መንደላይ ጉጅለ ኢሳይያስ ደማ፣ ንግሩህ ስምዒታትና ንጽህ ሕልናናን መዝሚዙ፣ ብቐሊሉ ኣብ ዘይፍንቀል ኮረሻ ስልጣን ደይቡ፣ ከም ድልዩቱ ከንከላብተናን ከብርሰናን ዕድል ሂብናዮ።

ካብዚ መሪር ተሞኩሮዚ ብግቡእ ክንመሃር ይህልወና። ኣብ ሎሚ ኮይና፣ ብዛዕባ መሰላትናን ማዕርነትናን እንተሓሳስብ፡ ርሑቕ እናማዕደና ብንቕሓትን ብብቕዓትን እንቃለስ፤ ንግጉይ ጉጉይ፣ ንቕኑዕ ደማ ቅኑዕ ኢልና እንፈርድ፣ ንዘይንኣምነሉ እንቃወም። ንዘዕገበና እንደግፍ፣ ኣብ ውልቀ ጉዳይናን ጉዳይ ሃገርናን፣ ናይ ምውሳኔ መሰል ከምዘለና ተገንዚብና ብንጥፈት ክንዋሳእ እንኸእል። ህዝብታትን ተጋደልትን ክንከውን ክንበቕዕ ኣሎና ማለት እዩ። ኣብ መሰርሕ ዲሞክራሲያዊ ለውጢ ተሰሊፎም፣ ናይ ምምራሕ ሓላፍነት ዝሸከሙ ተቐላጦቲ፣ ጫማ ህዝቢ ኮይኖም ከገልግሉምበር፣ ህዝቢ ከገልግሎም ዝደልዩ ሹመኛታት ክኾኑልና ፈጸምና ክንፈቕድ የብልናን፤ ኣብ ነብሲ ወከፍ ጉዳይ ሃገርና፣ ብንቕሓትን ብብቕዓትን ክንሳተፍ ዘብቕዓና፣ ዲሞክራሲያዊ መሰላትና ዘኸበር፣ ንተግባራውነቱ ሰፋሕቲ መድረኻት እናፈጠረ ብስፍሓት ክንሳተፍ ዕድል ዝህብ መሪሕነትምበር፣ ብዝተፈላለዩ ምክንያታት፣ መሰላትና እናተዳፈኡ፣ ኣብ ኩሉ ጉዳያትና ንበይኑ ወዳኢ ክኸውን ዝደናደን መሪሕነት፣ ንዝሓለፈ ኣቕንዛዊ ተሞኩሮና ዝደግም፣ ንቕኑዕ መዋጽኦ ዝተጎጥቀ መሪሕነት ስለዘይኮነ፣ ከይገበለ ዓገብ እንብሎን ቆርጢጥናዮ ዝሰምዓናን ክኸውን ይህልዎ።

ነዚ ቅኑዕ ኣንፈትዚ ከም መርህ ተኸቲሉ ዝቃለስ ፖሎቲካዊ ውድብ ይኹን ጽላል፣ ንመጻኢ ዕድልና ብቐዕ ናይ ቃልሲ መሳርሒ ኮይኑ ከገልግለና ይኸእል እዩ። ንዝሓለፈ ዝግምቕ ቁስልና፣ ምስ ህዝቡን ኣባላቱን ኮይኑ እናሕወዮ፣ ተስፋ ህዝብታትና ክልምልም ዝውፈ ከምዝኸውን ርግጽ እዩ። እምበኣርከስ ካብ ዝሓለፈ ናይ ጥልመት ተሞኩሮ እንወሰዶ መሪር ተሞኩሮ፣ ብዝሓለፈ ተዳሂልና፣ ኢድናን እግርናን ኣጣሚርና፣ ንብርሰትናን ጥፍኣትናን ብጸጋ ምቕባል ዘይኮነስ፣ ኣብ ሃገራዊ ጉዳይና ብንቕሓትን ብብቕዓትን እናተሳተፍና፣ ካብ ኣንጻላልዩና ዘሎ ዘሰክፍ ኣደጋ ብርሰትን ምብትታንን ብዘተኣማምን ብምድሓን፣ ዘላቕ ረብሓታትና ናብ እነረጋግጹ ዲሞክራሲያዊ ስርዓት ንምስጋር ክንበቕዕ፣ ብተወፋይነት ክንቃለስ ይህልወና።

ከምዝፍለጥ፣ ኣብዚ እዋንዚ ሰፊሕ ፖሎቲካዊ ጽላልና፣ ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ ኣትዩዎ ካብ ዘሎ ዓሚቕ ፖሎቲካዊ ቅልውላው ምሒና እነውጽኦ፣ ብንቕሕ ተሳትፎ ህዝብታትና፣ መሰረታት ኣባላት ውድባትን ዲሞክራሲያዊ ሓይልታትን ዘካይዱዎ ቃልሲ ምኃኑ ምግንዛብ የድሊ። ንዝበዝሑ ፖሎቲካዊ ውድባት፣ ሲቪብ ማሕበራትን ደለይቲ ለውጢ ህዝብታትናን ጠርኒፉ፣ ኣብ መሰርሕ ለውጢ ናይ ቃልሲ እጃሙ ከበርክት ዝጸንሐ ሃገራዊ ባይቶና፣ ኢጋጢሙዎ ዘሎ ውሽጣዊ ቅልውላው መዝሚዞም፣ ኣብ ጎሓፍ ንምድርባዩ ቆሪጸም ዝተላዕሉ፣ በለጸኛታት፣ ብሰፊሑ ክዋፈሩ ንምልክት ኣሎና። ፖሎቲካዊ ሓይልታት ተቐውሞ፣ ሲቭክን ህዝብን፣ ካብ ህሉው ድኸመታቶም ተማሂሮም፣ ሓይል ቅልጽሞም ኣብ ልዕሊ ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ ከዕርፉ ኣብ ክንዲ ምድግጋፍ፣ ንድኹም ጎድኒ ሃገራዊ ባይቶ ተበለጸካ፣ ዓቕምታቶም በታቲንካ፣ ሻምፕዮን ወይ ጎበለል ኮይንካ ንምውጻእ ዝግበር ዝነደየ ተሞስኦ ሓይልታት በለጸ፣ ብንቕሓት ምግጣም ንጸባሕ ዘይንብሎ ዕማምና ክኸውን ይህልዎ፤ ስለዝኾነውን፣ ውሽጣዊ ጸገማትና ካብ ስሩ ኣለሊና፣ ኩሉ ዓቕምታትና ምእንቲ ድሕነት ህዝብን ሃገርን ንምውጻል፣ ብቕዳምነት ኣንጻር ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ ዘቕንዓሉ፣ ቅኑዕ ኣንፈት ምትሓዝ ቀንዲ ዋኒና ክኸውን ይህልዎ ኢልና ንኣምን።

4. ተሞክሮ ዝምድናታት ቃልሲ ህዝብታት ኤርትራን ኢትዮጵያን ትግልን ሎምን፤

፩ ዝምድናታትና ካብ እዋን ገድሊ ክሳብ ሓርነት፡-

ምስዚ ኣልዓልናዮ ዘሎና ኣርእስቲ ብዝተሓሰረ ሓሳብና ክነካፍል ደሊና ዘሎና፡ ምስ ሕሉፍ ተሞክሮ ቃልሲ ክልቲኡ ህዝብታት ብዝተሓሰረ፡ ኣብ ሞንጎ ውድባትናን(ተሓኤ-ጀብሃን ህግሓኤን) ህወሓት/ኢህወደግን፡ ሎሚ ድማ፡ ኣብ ሞንጎ ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍን ብኢህወደግ ዝምራሕ ዘሎ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ መንግስቲ ኢትዮጵያን ህዝብታት ኢትዮጵያን ዝነበረን ዘሎን ዝምድና ኣብ ኣገደስቲ መዳያት ደገምና ንምንጻር እዩ።

ኣብዚ ክሊዚ ኣርእስቲዚ፡ ህወሓት/ኢህወደግ ከም ኢትዮጵያዊ ሓይሊ፡ ኣብ እዋን ነጻነታዊ ተጋድሎና፡ በዓል ጽቡቕና ዶፊ ወይስ በዓል ክፋእና ነይሩ? ዝብል ሕቶ፡ ቀንዲ ቱኸረት ሂብና እነጽጎ ክኸውን እዩ። ምክንያቱ፡ ሓሶት ብምድግጋም፡ ቀንዲ መጥቃዕቲ ኣብ ልዕሊ ዲሞክራሲያዊ ሓይልታት ኤርትራ ዘነጻጸረ ወፊራ ክካየድ ንክታተሎ ስለዘሎና እዩ። ብርግጽ ነዚ ሕቶዚ ዘልዓልና፡ ነቶም ኣብ እዋን መሪርን ነዊሕን ብረታዊ ተጋድሎና ብቐጥታ ይኹን ብተዘዋዋሪ ዝተሳተፉ፡ ኣብ ማእከላይን ኣብ ሽምግልናን ዝርከቡ ኤርትራውያን ንምብራህ ዝዓለመ ኣይኮነን። ንሳቶምዎ፡ ኣብቲ ሃልሃል ዝብል ወራር ቀይሕ ኮኸብ(6ይ ወራር ፋሽስታዊ ስርዓት ደርጊ፡) ናይ ህወሓት/ኢህወደግን ህዝቢ ትግራይን ኩሉ መዳያዊ ደገፍ፡ ብዓይኖም ዝረኣዩን ብእዘኖም ዝሰምዑን ስለዝኾኑ። ብጥዑም ዜማታት ባህሊ ህግሓኤ ልባዊ ምስጋና ክጋወሑ እንክሎ ዝተኸታተሉ እዮም ኢልና ስለ ንኣምን። ነዚ ሕቶዚ ደገምና ክክልልዎ ኣገዲሱና ዘሎ፡ ነቲ ብትምክሕታዊ ፕሮፖጋንዳ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ሓንጎሉ ዝደንቆረ፡ ኮር ተገልበጥ ኮይኑ ነገሩ፡ መንግስቲ ኢህወደግ ከም ወራሪ ተወንጂሉ፡ ኣብ ውሽጡ ቅሬታ ዝጅገረ መንእሰይ ወለደና፡ ሓቀኛ ሓበሬታ ብምስናቕ፡ ናብ ሚዛናዊ መደምደምታ ዝበጽሓሉ ኩነታት ኣብ ምፍጣር እጃምና ንምብርካት ዝዓለመ እዩ። ቀጺልና ተሞክሮ ዝምድናታት ናብ ምድህሳስ ንስገር።

መሪሕነት ተሓኤ-ጀብሃ፡ ህወሓት/ኢህወደግ፡ ካብ ዝምስረት ጀሚሩ ከም እሙን ናይ ቃልሲ መሓር እዩዎ ከምዘይፈልጥ ዝሓለፈ ታሪኹ ምስክር እዩ፤ ህወሓት ንብሄራዊ መስልር ርእሰ ውሳኔ ህዝቢ ትግራይ ዘካይዶ ቃልሲ፡ መሪሕነት ተሓኤ-ጅብሃ፡ ቅጥዕን እዉጅን መርገጺ ኣይነበሮን። ኣብ ትግራይ ቀንዲ መሓር ተሓኤ-ጀብሃ ዝነበረ ግንባር ገድሊ ሓርነት ትግራይ(ግገሓት)፡ ህልውንኡ ምስ ኣብቀዐ ድማ፡ ቁጠዐ መሪሕነት ተሓኤ ጀብሃ ዓባይ ቀሊል ከምዘይነበረ ይፍለጥ። ንህወሓት ከም እሙን ኩርኩር መሪሕነት ህግሓኤ ገይሩ ይመዘኖ ስለዝነበረ፡ ኣብ ሜዳ ትግራይ እግሩ ከይተክል ብዝተፈላለዩ መንገድታት ይጸብእ ምንባሩ ዝተፈላለዩ መሪዳእታታት ኣሎዉ። ንኣብነት፡- ብ1977 ዓ.ም. ናይ ኢትዮጵያ ዲሞክራሲያዊ ሕብረት(ብልኡል መንገሻ ዝምራሕ-ኢ.ዱ) ንህወሓት ንምጥቃዕ፡ ኣብ ምዕራብ ትግራይ ሰፊሕ ወታደራዊ ወፊራ ኣብ ዘካይደሉ ዝነበረ እዋን፡ መሪሕነት ተሓኤ-ጀብሃ፡ ብሓበሬታን ምክርን ዝሃበቶ ደገፍ ዝዘከር እዩ፤ ብተወሳኺ ዓባይ-ኢትዮጵያ(ኢህአፓ)፡ ካብ ትግራይ ተደፊኦ ናብ ኤርትራ ምስ ኣንሳሓበት፡ ዑቕባ ተሞሃቡዎ፡ ዳግመ ውደባ ክተካይድ ብምሕጋዝ፡ ብብርጌድን ቦጠሎኒን ኣሰንዩ፡ ብባድመን ወልቃይትን ኣበሉ ንህወሓት ብምጥሓስ፡ ናብ ጸለምቲ-ሰሜን ንምስጋራ ዝገበሮ ፈተነ ምጥቃስ ይክኣል። ኢ.ዱ ኣብ ሕቶ ነጻነት ኤርትራ እምነት ዘይነበሮ መስፍናዊ ውድብ ክኸውን እንክሎ፡ ኢህአፓ ድማ፡ ንሕቶ ነጻነት ኤርትራ ዘይቅበል፡ ከም ብሄራዊ ሕቶ ዝኣምን ውድብ ምንባሩ ምግንዛብ የድሊ።

መሪሕነት ህግሓኤ፡ ገና ህወሓት ኣብ ዕሸል ብርኩ እናሃለወ፡ ዝሰጠመ ዝምድንኡ ምስ ኢህአፓ(ዓባይ-ኢትዮጵያ) ምንባሩ ዝፍለጥ እዩ። ኢህአፓ(ዓባይ-ኢትዮጵያ) ኣብ ሕቶ ነጻነት ኤርትራ ዘይኣምን ውድብኳ እንተነበረ፡ ብቐዳምነት ዝሰራዕ መሓር ህግሓኤ ምንባሩ ግን ሓቂ እዩ። ኣብ ክሊዚ ኮይኑ ግን፡ መሪሕነት ህግሓኤ፡ ውድብ ህወሓት ካብ ዝምስረት ጀሚሩ፡ ኣብ ስልጠና ይኹን መበገሲ ዝኸውን ዕጥቂ ኣብ ምትሕግጋዝ፡ ካብ ተሓኤ-ጀብሃ ዝሓሸ ምንባሩ ዝርሳዕ ኣይኮነን። ኢህአፓ እናተዳኸመ፡ ህወሓት እናተጠናኸረ ኣብ ዝኸደሉ እዋን ድማ ዝምድንኡም እናተመሓየሸ ከደ። መሪሕነት ህወሓት፡ ክሳብ 1981 ዓ.ም. ንህግሓኤ ከም ስትራቴጂካዊ መሓዘኡ ዝርእየሉ ኩነታት ምንባሩ ዝዘከር እዩ። ብኣንጻሩ መሪሕነት ህግሓኤ፡ ኣብ ልዕሊ መሰረታዊ ዕላማታት ህወሓትን መስልር ርእሰ ውሳኔ ህዝቢ ትግራይን መርገጺኡ ንጽር ኣይነበረን። ኣብ መስርሕ፡ መሪሕነት ህወሓት/ኢህወደግ፡ ንፖለቲካዊ ባህርያት መሪሕነት ህግሓኤ ብቐረባ እናጽነየ ስለዝኸደ፡ ህግሓኤ ምእንቲ ሃገራዊ ነጻነት ዝቃለሰ ሓርበኛዊ ውድብምበር፡ ዲሞክራሲያዊ ሓይሊ ከምዘይኮነ ደምደመ። ግን ድማ ከም ጽጉዕ ሓርበኛዊ ነጻነታዊ ሓይሊ፡ ኣብ ሕቶ ነጻነት ኤርትራ ካብ ዘለዎም ሓባራዊ ኣረኣኢያ ብምብጋስ፡ ዓቕምታቶም ኣወሃሂዶም ኣንጻር ፋሽስታዊ ስርዓት ደርግ ክቃለሱ ድልውንቱ ከም ወትሩ ኣብ ቦቱኡ ኮይኑ ቀጸለ። ኣብ ልዕሊ ህግሓኤ ዝወሰደ ፖለቲካዊ መርገጺ፡ ክሳብ 1985 ዓ.ም. ንተጋደልቱን ህዝቡን እዉጅ ከይገበሮ፡ ኣብ ውሽጢ መሪሕነት ጥራሕ ተታሒዞ ጸንሖ።

ሀውሳት/ኢህወደግ፣ ካብ ወጋሕትኡ (ካብ ለካቲት 1975ዓ.ም). ጀሚሩ ኣብ ጎድኒ ነጻነታዊ ተጋድሎ ህዝብታት ኤርትራ ዝተሰለፈ፣ ንተራ ወታዕራዊ ምትሕግጋዝ፣ "ናይ ጸላእያይ ጸላኢ ፈታውዊይ እዩ" ካብ ዝብል ጊዝያዊ ረብሓ ማእከል ዝገበረ ኣይነበረን። ነጻነታዊ ተጋድሎ ህዝብታት ኤርትራ ሕጋውን ፍትሓውን ሕቶ እዩ፤ መሰል ርእሰ ውሳኔ ህዝብታት ኤርትራ ንሃገራዊ ነጻነት ቅኑዕዮ፣ ካብ ዝብል ጽኑዕ መትከላዊ እምነት ዝብገስ እዩ። ነዚ ሓቂዚ ብዝተፈለለዩ ዓባይቲ ኣብነታት ኣሰኒና ክነረጋግጽ ዝከኣል እዩ።

ፋሽስታዊ ስርዓት ደርጊ፣ ብሶቭየት ሕብረትን ተሓባብርታን ዘይተኣደነ ደገፍ ረኸቡ፣ ሰፊሕ ቅድመ ምድላው ኣካይዱ፣ ንሰውራና ንሓንሳእን ንሓዋሩን ንምድምሳሰ፣ ብሽም ወፍሪ ቀይሕ ኮሽብ(6ይ ወራር 1982 ዓ.ም) ኩሉ ዓቕምታቱ ኣኸቲቲ ክወፍር፣ ነጋሪት ኣዋጅ ምስ ሃረመ፣ ኣብ ጎድኒ ህግሓኤን ህዝብታት ኤርትራን ተሰሊፉ ኪከላኸል ዝወሰነ ፖሎቲካዊ ሓይልን ህዝብን፣ ሀውሳት/ህወደግን ህዝቢ ትግራይን ጥራሕ እዮም። ካልኣት፣ ናይ ማዕዶ ተመልከቲ ኮይኖም፣ "በቃ ሰውራ ኤርትራ ደጊም ኣኸሉዎ እዩ" ብምባል መጨረሻኡ ክርእዩ ዝጸናጸኑ ዝነበሩ እዮም። ሀውሳት/ኢህወደግ፣ ብፖሎቲካውን ወታደራውን መዳይ፣ ህዝቢ ትግራይ ድማ ብስንቅን ብሞራልን፣ ኣብቲ ኣብ ጎቦታት ሳሕል ንሹዱሽተ ኣዋርሕ ዝተኸየደ ትንፋስ ቁርጽ-ቁርጽ ዝብል ከቢድ ምርብራብ፣ ኣብ ጎድኒ ህዝባዊ ሰራዊትን ህዝብታት ኤርትራን ተሰሊፎም፤ ከቢድ ናይ ሂወት መስዋእቲ ዝኸፈሉ እዮም። ብቐንዱ ብጅግንነት ህዝባዊ ሰራዊትን ህዝብታት ኤርትራን፣ ብኸልኣይ ድማ፣ ብዘይዕጻፍ መትከላዊ ደገፍ ሰራዊት ሀውሳት/ኢህወደግን ህዝቢ ትግራይን፣ 6ይ ወራር ብፍሽለት ተዛዘመ። ፋሽስታዊ ስርዓት ደርግ ማይ ዓሚኹ ተረፈ።

ሀውሳት/ኢህወደግን ህዝቢ ትግራይን ኣብ ጎድኒ ህዝባዊ ሰራዊትን ህዝብታት ኤርትራን ተሰሊፎም ኣብ ጎቦታት ሳሕል ዘይዕጻፍ ደገፎም ምብርካቶም፣ ኣብ ጠቕላላ ውድቀት ፋሽስታዊ ስርዓት ደርጊ ዓቢ ተራ ከምዝነበረ ክንዝክር ዝግባእ፣ ውጽኢት ወርቃዊ ምሕዝታዊ ምድግጋፍ እዩ። እዚ ሓቀኛ ናይ ምድግጋፍ ተሞኩሮ ዝተፈጸመ፣ መሪሕነት ሀውሳት/ኢህወደግ ካብ 1981 ዓ.ም ጀሚሩ፣ "መሪሕነት ህግሓኤ፣ ሓርበኛዊ ናይ ነጻነት ሓይሊ ምብር፣ ዲሞክራሲያዊ ኣይኮነን" ዝብል መርገጽ ሓዙ እናሃለወ እዩ። መሪሕነት መበገሲኡ ድማ፣ ፋሽስታዊ ስርዓት ደርግ ሓባራዊ ጸላኢና እዩ ካብ ዝብል ጥራሕ ዘይኮነስ፣ ኣብ ሕቶ ነጻነት ህዝብታት ኤርትራ ካብ ዘለዎ ጽኑዕ መትከላዊ እምነቶ እዩ። ንሓቀኛ እምነቱ ኣብ ሕቶ ነጻነት ኤርትራ፣ ኣብ መላእ ህዝብታት ኢትዮጵያ ንምስራጽ ከይተሓለለ ከም ዝተቐለለ ድማ፣ ናይ ቃልሲ ጉዕዞኡ ምስክር እዩ።

እዚ ናይ ህዝብታት ኤርትራ እሙን መሓዛ ዝኾነ ሓይልን ህዝብን፣ ብ1985 ዓ.ም. ኣብ ሰፊሕ ከባቢታት ትግራይ ሕሱም ድርቂ ኣጋጠሞ፤ ስለዝኾነ ድማ፣ ህይወት ንምድሓን ብኤርትራ(ጋሽ-ባርካ) ኣቢሉ፣ ህዝቡ ናብ ሱዳን፣ ረድኤት ዝጸናና መካይን ድማ ካብ ሱዳን ናብ ትግራይ ከንጻጻዕዝ ግድነት ኮኖ፤ ኣብ ከምዚ ዝመሰለ ናይ ቀውጢ እዋን፣ ብመሪሕነት ህግሓኤ ዘጋጠሞ ታሪኽ ዘይርሰዖ ጥልመት ነበረ። መሪሕነት ህግሓኤ፣ ብሓደ ወገን ካብ ሱዳን ረድኤት እኸለ ዝጸናና መካይን፣ ብባርካ ኣቢሉን ናብ ምዕራብ ትግራይ ከይኣትዎ ከልከለ፤ ቦቲ ካልእ ወገን ድማ፣ ናብ ሱዳን ክሰግር መሬት ኤርትራ ዝኣተወ፣ ብጥሚትን ጻጸብን መገንጥኡ ዝተጣበቐ ትግራዊ ከይሓልፍ ብምዕጋት፣ ዘውረደ መከራን መጻኅን እዩ። እዚ ጭካኔዚ ንሀውሳት/ኢህወደግን ህዝቢ ትግራይን ጥራሕ ዘይኮነስ፣ ንህዝብታት ኤርትራን ተጋደልቲ ደቆምን መጻንግ ከብደም ዘሕረረን ብሕፍረት ዝደወነን ኣነዋሪ ጸሊም ታሪኽ እዩ።

ይኹን-ምብር፣ እቶም ኣብ ጽንኩር ናይ ህልቂትን ቅዝፈትን ዓመተ-ድርቂ (1985)፣ ብመሪሕነት ህግሓኤ ዝተጠልሙ ሀውሳት/ኢህወደግን ህዝቢ ትግራይን፣ ኣብ ጎቦታት ሳሕል ዓሪዶም ንወራር ቀይሕ ኮሽብ ኣብ ምፍሻል ከቢድ መስዋእቲ ምኽፋሎም ኣየጣግሶምን። ካብ ብጉሓቲ ካብ ልቦም ዝሓመኑሉ፣ ሕቶ ነጻነት ህዝብታት ኤርትራ፣ ንካልኢትውን ኣብ ሕቶ ኣውዲቕሞ ኣይፈልጡን። እኳ ደኣስ፣ ድርቅን መዘዛቲን ዘውረደሎም ከቢድ መስገደል፣ ብጅግንነትን ብሓብን ምስ ሰገሩ፣ ንሕሉፍ ቁስሎም ከይሓኸኹ፣ ዕድመ ፋሽስታዊ ስርዓት ደርጊ ንምሕጻር፣ ምስ መሪሕነት ህግሓኤ፣ ርክቦም ዳግም ንምዕራይ ድልውነቶም ኣረጋገጹ። ከም ውጽኢት ናይዚ ድማ፣ ክልቲኡ ፖሎቲካዊ ውድባትን ተቐላብቲ ህዝብታትን፣ ዝምድናታቶም እንደገና ብምሕዳስ፣ ናይ ቃልሲ ምድግጋፎም ብምብራኽ ዓወቶም ኣቀላጠፉ። ኣብዚ ብርእዮ ዝተመስከረ ሓቂ ኣሎ። ሀውሳት/ኢህወደግ፣ ብሕሉፍ ቂምን ቅርሕንትን ተወጢሩ ዘይጻገዝ፣ ናይ ክልቲኡ ህዝብታት ዘላቂ ረብሓ ብቐጻምነት ዝሰርዕን ውድብ ምዃን እዩ።

፮ ካብ ጽባሕ ሓርነት ክሳብ ግንቦት 1998 ዓ.ም.፡-

ብግንቦት 1991 ፋሽስታዊ ስርዓት ደርግ ሙሉእ ብሙሉእ ተደምሲሱ፣ ኤርትራ ሃገርና ሓራ ኮነት፤ ኢትዮጵያ ድማ፣ ካብ ፋሽስታዊ ኣገዛዝ ከተገላገሉትሉ እዋን እዩ። ኣብ ጽባሕዚ ዓወትዚ፣ ኢህወደግ ብወኪሉ ቀዳማይ ሚኒስቴር ኢትዮጵያ ነበር ሰወእ ተጋ/መለስ ዜናዊ ኣቢሉ፣ ኣብ ኣደባባይ ንህዝብታት ኤርትራ ዮሃንኡ ገሊጹ እዩ። ካብኡ ሓሊፉ ድማ፣ መሪሕነት ህግሓኤ ንመስርሕ ሪፈረንደም ንበይኑ ብሓቲ ኣብ ዘሰላሰለ ዝነበረ እዋን፣ ኤርትራውያን ነበርቲ

ኢትዮጵያ፡ መሰሎም ተጠቅሞም አብ ጉዳይ ሃገርም፡ ድምጻም ብነጻነት ክህቡ ጥጠሕ ባይታ ፈጠረሎም። ትምክሕተኛታት ፖሎቲካዊ ጉድለታት ኢትዮጵያ፡ አብ መስርሕ ሪፈረንደም ኤርትራ፡ ህዝብታት ኢትዮጵያ ድምጻም ክህቡ ኣሎዎም ዝብል ኅስጋስ ከካይዱ እንክሎዉ፡ አብ ጉዳይ ኤርትራ፡ ድምጺ ናይ ምሃብ መሰል ዘለዎ ኤርትራዊ ጥራሕ እዩ ዝብል መርገጽ ብምሓዝ ንኣገል ሕልሞም ኣምከና።

ጉዳይ ኤርትራ፡ ብሪፊረንደም(ህዝበ ውሳኔ)፡ ሚያዝያ-1993፡ ብ199.8 እወ ንነጻነት ብዝብል ድምጺ ምስ ተዛዘመ፡ መንግስቲ ኢህወደግ፡ ብቐዳምነት ነጻነት ኤርትራ ኣፍልጦ ዝገበ መንግስቲ ኮይኑ ተመዝጊቡ እዩ። እዚ መርገጺዚ፡ ሽቡ ካብ ሰማይ ዝነጠበ ዘይተሓሰበ ህያብ ኣይኮነን። ህወሓት/ኢህወደግ ካብ ዝምስረት ኣትሒዞ ዝኣመነሉን፡ አብ ጽንኩር መድረኻት ብጽንዓት ዝተጋደለሉ መትከላዊ እምነቱ ስለዝኾነ እዩ።

ከምዝፍለጥ ኤርትራ ከም ሓዳስ ልኡላዊት ሃገር፡ ነጻነታ ካብ ትእውጅ ጀሚሩ ክሳብ 1997 ዓ.ም. ዝነበሩ ዓመታት፡ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ፡ ንኢትዮጵያ ከም ካልኣይቲ ሃገሩ ቆጸሩ፡ ብሕጋውን ዘይሕጋውን ኣገባብ ካዝንኡ ንምምላእ ብሰፊሑ ተዋፊሩ ምንባሩ ኩሉ ዝፈልጦ እዩ። ብናይ ኢትዮጵያ ባጤራ እናተጠቐመ፡ አብ ጉዳይ ሸርፊ ባጤራ ወጻኢ፡ ብሕጊ ባንክ ኢትዮጵያ ተማእዚዞ ክኸይድ ኣይደለየን። ብርኡይ ንብር ኢትዮጵያ፡ አብ ባንክታት ኤርትራ፡ ንዶላር፡ ካብቲ ኣብ ባንክ ኢትዮጵያ ዝተተመነሉ ሸርፊ ንላዕሊ ብእዉጅ ብምውሳኑ፡ ናይ ወጻኢ ባጤራ ናብ ኤርትራ ንምስሓብ ይንቀሳቐሰ ምንባሩ፡ መንግስቲ ኢህወደግን ህዝብታት ኢትዮጵያን ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ዓለም ብዓለሙ ዝፈልጦ፡ ናይ ቀትሪ ክትራን እዩ። ሕሉፍ ሓሊፉ ንወጻኢተኛታት ዘይተፈቐደ፡ ብዘይሕጋዊ ኣገባብ፡ አብ ኣዲስ-አበባ "ሆርን ባንክ" ብዝብል ዝፍለጥ፡ መንግስቲ ህግደፍን ሰብ ሃብቲ ኤርትራውያንን ዝውንኑዎ ባንክ ንምትካል ዝተንቀሳቐሰሉ ኩነታት ነበረ። መንግስቲ ኢህወደግ፡ ንዘይሕጋዊ ተግባራት ፋሽስታዊ መንግስቲ ህግደፍ፡ ብሕጋውን ዲፕሎማሲያውን መንገዲ ንምፍትሖ ምበር፡ ዓው ኢሉ ከነሃህርን ንፕሮፖጋንዳዊ ሃልኪ ከውዕሎን ኣይተራእየን።

አብዚ እንግንዘቦ ሓቂ እንተሎ፡ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ፡ ኤርትራ ከም ነጻ ሓዳስ ውልደ ሃገር መጠን፡ ምስ መንግስቲ ኢህወደግ ጥዑይ ሸርክነት መሰራቱ፡ አብ ምክብባርን ሓባራዊ ተጠቃምነትን ዝተመስረተ መርህ ክኸተል ዘይመረጸ ምዃኑ እዩ። ርእሰ ፋሽስት ኢሳይያስ ህግደፍ፡ አብ ወታደራውን ስለላውን ዓቕምታቱ ተአማሚኑ፡ አብ ኮንትሮባንድ ብዘዋፈሮም ልኡኻቱ ኣቢሉ ብዘይ ሕጋዊ ኣገባብ ሃብቲ ኢትዮጵያ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ናብ ሃገራት ዓባይቲ ቃላያት ሰጊሩ ዝፈጸሞ ወንጀል ኣብ ዝተፈላለዩ እዋናት ተቐላቢጦ እዩ። ነቲ ሓቂቲ ዝተገንዘቡ ንጹሃት ኢትዮጵያውያን፡ እዚ ተግባራትዚ ሕጋዊ መግትኢ ክግበረሉ የተሓሳስቡ ነይሮምዮም። ተቐቋምቲ ሓይልታት ኢትዮጵያ ድማ፡ ንኢህወደግ ካብ ህዝቢ ንምንጻሉ፡ ብሰፊሑ ዝተዋፈሩሉ ጉዳይ ምንባሩ ብቐረባ ዝተኸታተልናዮ እዩ።

ካብዚ ዝኸፍኦ ድማ፡ ድሕሪ ነጻነት 1992/93 ከባቢ፡ ነተን ካብ ወታደራት ደርጊ ወሊደን ዝተባሃላ ኤርትራውያን ደቂ-ኣንስትዮ፡ ካብ ዝተፈላለዩ ከተማታት ኤርትራ ለቓቐሙ ብምእካብ፡ ብሃንደበት ናብ ኢትዮጵያ ብምስገግ ኣብ ልዕሊ መንግስቲ ኢህወደግ ከውርዶ ዝፈተነ ኣደራሶ እዩ፤ እዚ ሃንደበታዊ ናይ ሱን ስጉምቲዚ፡ ኣብ ሞንጎ ክልቲኡ ህዝብታት ጽልእን ቅርሕንትን ንምውላዕ ዝኣለሞ ሸርሒ ምንባሩ ዝዝንጋዕ ኣይኮነን። እዚ ኣረሚናዊ ፍጻመዚ፡ ነተን ዝተባረሩ ደቂ ኣንስትዮ ኤርትራውያን፡ ኣብ ከቢድ ማሕበራዊ ጸገም ዝሸመሙ፡ ኣብ ልዕሊ መሰልን ማዕርነትን ደቂ ኣንስትዮ ዘለዎ ጸረ ህዝብን ጸረ ዲሞክራሲን ኣረኣእያ ብተግባር ዘንጸባርቑ እዩ። እዚ ግፍዲዚ ድማ፡ ናይ ፈለማ ነጻብራቕ፡ ናይዚ ሎሚ ኣብ ሃገርና ብሰፊሑ ኣብ ልዕሊ ደቂ ኣንስትዮና ዘውርዶ ዘሎ ዘይተኣደነ በደል ምዃኑ ዘይሰሓት እዩ።

ብኣንጻሩ፡ መንግስቲ ኢህወደግ፡ ሕፃነቲ ብፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ ዝተፈጸመ ሱን፡ ኣብ ልዕሊ ኤርትራውያን ነበርቲ ኢትዮጵያ ዝወሰዶ ዝኾነ ዓይነት ስጉምቲ ኣይነበረን ጥራሕ ኣይኮነን። ክሳብቲ ብወርሒ ግንቦት 1998 ዓ.ም. ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ፡ ብደብ ኣሳቢቡ ኣብ ልዕሊ ኢትዮጵያ ዝወልዎ ወራር፡ ኤርትራውያን ነበርቲ ኢትዮጵያ፡ ኣብ ኩሉ ዓውድታት፡ ማዕረ ከም ኢትዮጵያውያን እናተሳተፉ፡ ሰላማውን ርጉእን መነባብሮ ከሕልፉ ከምዘጸንሑ ኣረጋገጽና እንፈልጦ እዩ።

እዚ ምድግጋፍዚ፡ ትም ኢሉ ብሃንደበት ካብ ሰማይ ዝወረደና በረኽት ኣይነበረን። እኳ ደኣስ፡ ካብ ናይ ህወሓት /ኢህወደግ፡ ኣብ ነጻነትን ልኡላውነትን ህዝብታት ኤርትራ ዝጸንሑምን ዘለዎምን ጽኑዕ መትከላዊ እምነት ዝብገስ ምዃኑ ክስመረሉ ይህልዎ ንብል። እዚ ወርቃዊ ናይ ምትሕግጋዝን ምድግጋፍን ተሞኩሮዚ፡ ኣብ ዝኾነ ደኽን እዋን ክራኸስ ዘይብሉ፡ ንመጻኢ ምሕዝታት ህዝብታትና ጽኑዕ መሰረት ክኸውን ዝኸእል እዩ ኢልና ንኣምን።

ጌ ሃንደበታዊ ወራር ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ፡ መንቀሊኡን ሳዕቤኑን፤

እዚ ሓቀኛን አብ ቅኑዓት መትከላት ዝተሰረተ ምትሕግጋዝ፡ አብ ሓደጋ ክወድቕን ድምቀቱ አዝዩ ክድብዝዝን ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ወረ ጠቕሊሉ ክሃስስ ዝተሰርሓሉ፡ ገና ርእሰ ፋሽስት ኢሳይያስ ምስ እሙናቱ ተዋደዩ፡ ናብ አዕናዊ ዙፍት ክአቱ ቅድመ ምድላው ካብ ዘካይደሉ ዝነበረ እዋን ጀሚሩ እዩ። ርእሰ ፋሽስት ኢሳይያስ፡ ኤርትራ ከም ሃገር ናይ ባዕላ ባጤራ ክህልዋ ብ1997 ዓ.ም. ምስ ወሰነ፡ ምስ ኢትዮጵያ ዘለዎ ዝምድና፡ ባጤራታት ናቕፋን ብርን ማዕረ ኮይነን፡ አብ ክልቲኡ ሃገራት አብ ልውውጥ ክስራሓለን ትጽቢቱ ነይሩ። እንተኾነ ግን፡ መንግስቲ ኢህወደግ፡ ኤርትራን ኢትዮጵያን ከም ክልተ ነጻ ሃገራት መጠን፡ ነፍይ ባዕለን ፋይናንሳውን ቁጠባውን ፖሊሲ ዘለዎን ስለዝኾነ፡ አብ ከባቢ ዶባት ዘለዉ ህዝብታት ዘካይዱም ዝተወሰነ ልውውጥ ገዲፍካ፡ መስርሕ ንግዲ ብሸርፊ ወጻኢ ወይ ድማ ብኤልሲ ክኸውን አሎዎ ዝብል መርገጺ አነጻረ። ነባር ባጤርኡ ድማ ብሓድሽ ቀየሮ።

ንርእሰ-ፋሽስት ኢሳይያስ፡ ፖሊሲ መንግስቲ ኢትዮጵያ ዘይሓሰበ ዱባላ ወደቆ ኮኖ። ብብር እናተሸመተ፡ ባሕሪ ተሳባሪ ናይ ወጻኢ ሸርፊ ክግሕጠሉ ዝጸንሐ፡ ፍርያት ቡንን ካልእ ሕርሻዊ ሃብቲ ኢትዮጵያ፡ ዳግም ከምዘይረኸቦ ጋህዲ ኮሎ። እዚ፡ ነቲ አብ ወታደራዊ ቅልጽሙ ዝአምን፡ እንተሰሊጡዎ ሸዊዱን አጭብርቢሩን፡ እንተዘይኮይኑሉ ድማ፡ አገዲዱ ምዝራፍ ባህርያቱ ዝኾነ ስርዓት ኢሳይያስ፡ መሬት ብሰፋሓ ጸበቦቶ። ኮነ ኢልካ ቁጠባ ኤርትራ ንምሕናቕ ዝተወጠነ ስትራቴጂ ገይሩ ረአዮ። በዚ መሰረት፡ አብ ውሽጢ ሃገርና፡ ናብ ቅርሕትን ጽልእን ዘምርሕ መርዛም ፕሮፖጋንዳዊ ወፈራታት አንጻር መንግስቲ ኢህወደግ ስርሐይ ኢሉ ተታሓሓዞ። አብ ማእከል ኢትዮጵያ ዝነበሩ እሙናት ልኡኻቱ ድማ፡ ምድላው ከካይዱ ብሕቡእ ጎስጓሱ ቀጸለ። አብ ታንክና ሰቓይና፡ ቤተ መንግስቲ አዲስ-አበባ ዘደየብና ወያኔ፡ ዝበልና ደንብ ደብዳቤላ፡ ብሓይሊ ወጢጥና አውራጅና ዝደለናዮ ስርዓት ክንተክል ንኸእል ኢና ዝብል ዘይወድግዎ ስምዒታት ክንሃር ገበረ።

ዝምድንኡ ምስ መንግስቲ ኢህወደግ ደሓን አብ ዝነበረሉ እዋን፡ "ጉዳይ ዶብ ኤርትራን ኢትዮጵያን ናብ ትርጉም ዘይብሉ ደረጃ ክወርድ እዩ" ኢሉ ዝመደረ ኢሳይያስ፡ ነፍም ተጣይሶም ዝነበሩ ተጋደልትን አባላት ሃገራዊ አገልግሎትን፡ ብምኸንያት ማእቶት እናጠርነፈ፡ ናብ ሰፊሕ ወታደራዊ ምድላው አተወ፤ አብ ከባቢ ዶባት ድማ፡ ብብእዋኑ ወጥርታት እናዓበዩ ክኸይድ ብርእዮ እናሰርሐ ከደ።

ርእሰ ፋሽስት ኢሳይያስ ብእሙናቱ አቢሉ ብባድመ ዘባርዖ አዕናዊ ኩናት፡ ቀንዲ መበገሲኡ፡ ብትምክሕቲ ዝሓበጠ፡ ብዘይ ሕጋዊ አገባብ (ብኮንትሮባንድ) ሃብቲ ሃገራት ብምዝግት፡ ብአቋራጭ ህግደፍዊ ካዝና ንምምላእ ዝነበሮ ጥሙሕ ብምኸላፋ፡ ብሓይሊ ደራሽ ስሶዕ ሸውሃቱ ዘተግብረሉ ሃዋሁው ንምፍጣር ብምሕላን እዩ። ካብዚ ሓለፉ ትማሊ-ትማሊ ልቡ ነፊሐ፡ "ጉዳይ ዶብ ናብ ትርጉም ዘይብሉ ደረጃ ክወርድ እዩ" ኢሉ ዝመደረ መራሕ፡ ተመሊሱ ጉዳይ ዶብ ዓጢጡዎ አይኮነን ናብዚ ዕንደራዚ ሃገርን ህዝብን ሸሚሙ ከቢድ ዕንወት ዘውረደ።

አዕናዊ ዙፍት ግንቦት 1998 ብፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ምስ ተወለዐ፡ ብግህዶ ዝሰማዕናዮ አዋጅ መንግስቲ ኢህወደግ፡ "መንግስቲ ኤርትራ፡ ዶግእኒ እትብሉ መሬት እንተሃልዩካ፡ ብሰላማውን ሕጋውን አገባብ ተላዘቡ፡ ክሳብ ናብ ቤት-ፍርዲ ቀራብካውን ሕተት፤ ብቐዳምነት ግን፡ ሰራዊትካ ብዘይ ቅድመ-ኩነት፡ ናብ ንቡር ቦትእም ሰሓሶም" ትብል ንጽርቲ እማመ እያ ነይራ። ብፊተውቲ መንግስታት ሩዋንዳን አሜሪካን ዝቐረበ እማመ ሰላምውን ነበረ። እንተኾነ ግን፡ ስሶዕ ሸውሃቱ፡ ብወታደራዊ ሓይሊ አገዲዱ፡ ከተግብሮ ዝሓለመ፡ ርእሰ ፋሽስት ኢሳይያስ፡ ነዚ መጻዋዕታዚ ክቐበል ፍቓደኛ አይነበረን። እኳ ደኣስ ደጋጊምካ ክትዝክሮም ዘሰክፉ፡ ናይ ብደዐን ምውርዛይን ቃላት ክድሕድሐ ጀመረ። ንመጻዋዕታን መጠንቀቕታን መንግስቲ ኢህወደግ፡ ከም ጥርሑ ገረወይና ገረውረው ዝብል ገይሩ አባጨወሉ፤ "ካብ ባድመ ወጻኖ ማለት ጸሓይ ሞይታ ማለት እዩ፤ ዳግም ተመሊሳ አይትበርቕን እያ፤ ንዑ እንዶ ንፈታተን.... ወዘተ ኢሉ ፈከረ። ኮታስ ህርፋን ዙፍትን ደም ምፍሰሳን ርእሰ ፋሽስት ኢሳይያስ ደረት ከምዘይነበሮ ዘመልክት ናይ ብደዐ መደረታት ብተደጋጋሚ ሰማዕና።

ብወታደራዊ መዳይ፡ ብባድመ ዝፈለመ ወራር፡ ክሳብ ደንክል-ቡሬ አብ ሓጺር እዋን ተባርዐ። ሕሉፍ ሓለፉ፡ አቐዲሙ ናብ ኢትዮጵያ ዘዋፈሮም ናይ ስለላን ጸጥታን መሓውራቲን አብኡ ዝተመልመሉ መራሕቲ ኮሚኒቲን ተአማሚኑ፡ "አብ ዝደለናዮ እዋን፤ አብ ዝደለናዮ ቦታ፤ ዝደለናዮ ዓይነት ስጉምቲ ክንወስድ ንኸእል ኢና" ዝብል ጃህራ ምድሕዳሕውን አይገደፈን። ስለዚ ኢትዮጵያ፡ አብ ሙሉእ ደብን አብ ውሽጢ ሃገርን፡ ከቢድ ጸጥታዊ ሓደጋ ከምዝንጸላለዎም ንኹሉ ጋህዲ ነበረ።

ነዚ ንምብላግ እታ ብአዋጅ ዝወሰዱዎ ቀዳመይቲ ስንምቲ፡ ናይ መንግስቲ ህግደፍ አባላት ሰራዊትን ሃገራዊ አገልግሎትን ዝነበሩ፡ አብ ኢትዮጵያ ክቐመጡ ዝጸንሑ፡ ናብ ካምቦታት ምእካብ እዩ። ቀጺሉ ድማ፡ ንጸጥታና ስግኣት እዮም ዝተባሃሉ ሲቭል ኤርትራውያን፡ ንብረቶም ናብ ወኪል እናመሓላለፉ፡ ተጠርጊዮም ናብ ሃገሮም ምስጋር እዩ።

እዞም ንብረቶም፡ እኹል ጊዜ ረኺቦም ድዮም፡ ብተብተብ ወኪሎም ናብ ሃገሮም ዝተባረሩ ኤርትራውያን፡ ናይ ብሓቂ ኩሎም ንጸጥታ ኢትዮጵያ ስግኣት ስለዝነበሩ ድዮም ዝብል ሕቶ ክለዓል ግብእ እዩ። መልስና ኣይኮነን ዝብል እዩ። አብቲ ግዜ፡ አብ ኣፈጻጸማ ዝተራእዩ ጉድለታት ንምእራም፡ አብ ኢትዮጵያ ዝመደበሮም ፖሎቲካዊ ሓይልታት ኤርትራ ተዋፊሮም ኢዮም፤ ብሳህዚ ጸዕሪዚ ካብ ምስጋን ዝደሓኑን፡ ማሕበራዊ መነባብሮኦም ብሰላም ዝቐጽሉ ዘለዉ ኤርትራውያን ምስክር እዮም። እዚ ዕድልዚ ዘይረኽቡ ድማ፡ ብበዝሒ ዝሰገሩውን ኣሎዉ።

ብመንግስቲ ኢህወደግ፡ ንጸጥታና ስግኣት ዝኾኑ ኤርትራውያን ናብ ሃገሮም ክሰግሩ ኣሎዎም ተባሂሉ ዝተመሓላለፈ መምርሒ ኣብ ምትግባር፡ አብ ኣፈጻጸማ ዝተራእዩ ዓበይቲ ጌጋታት፡ አብ ኤርትራውያን ብሓፈሻ፡ አብ ተመዛበልትን ኣዝማዶምን ድማ ብፍላይ፡ ዓብይ ቅሬታ ከምዝፈጠረ ዘይሰሓት እዩ። ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ፡ ንኢትዮጵያውያን ብሓፈሻ፡ ንተጋሩ ድማ ብፍላይ፡ ብዘሰካኸኸኸ ኣገባብ ዝገፍዐ፤ ዝቐተለ፤ ደሃዮም ዘጥፈእ፤ ጥራሕ ኢዶም ዛሕዛሕ ኢሎም ናብ ዓዶም ክባረሩ ዝገበረ ክክሱ፡ ንብዓት ሓርገጽ እናነበዎ፡ ነቶም ዝተሰገጉ ወገናትና ዘስምዑዎም ቅሬታታት ብምምዝማዝ፡ ጽልእን ቅርሕንቲ ንምዕጋቕ፡ ከይተሓለለ ከምዝተረባረበ ብቐረባ ዝተኸታተልናዮ እዩ።

፮ ክምብል በለምበር መሊኡ ኣይፈሰስን፤

አብ ኢትዮጵያ፡ ካብቲ ብመንግስቲ ኢህወደግ ዝተኣወጀ አዋጅ ወጸኢ፡ አብ ኣፈጻጸማ ዝተራእዩ ጉድለታት፡ መንቀሊታቶም ዝተፈላለዩን ብዙሕን ምንባሩ ኣይንስሕቶን። እቲ ዝዓበዩ፡ አብ ላዕለዎት ሓለፍትን ኣካላት ጸጥታን ዝተንጸባረቐ፡ እዚ ኹሉ እዋን ተጸሚምናን ተጸዊርናን፡ ተደፈርና፤ ተበዲልና፤ ተናዒቐና፡ ወዘተ ካብ ዝብል ዓሚቕ ቅሬታ፡ ወራሪ ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍን ንጽህ ሰላማዊ ህዝብን ፈላሊኻ ንምርኣይ ጽጉም ምኃን ስለዝማዕበለ እዩ። ብካልእ ወገን ድማ፡ ካብታ ዝተሓተት ቀበሌ ክሳብ ዝለዓለ፡ "አብ ዘበን ውራውራ ነበሰኻ ኣይተዕብራ" ካብ ዝብል ውልቃዊ ስስዕ ሎሚ ተረኽቦ ሎሚ ተሳእኑ ኢልካ፡ ገንዘብ፤ ንብረት፤ ዓውደ ስራሕ ኤርትራውያን ኣብ ረብሓኻ ንምውጻል ናይ ዝነበረ ጉዳይ ውጽኢት እዩ። ካብዚ እቲ ዝኸፍእ ድማ፡ ናይ ኤርትራ ነጻነትን ልኡላውነትን ምኽባር፡ ከም ኣሳሊታ ቁሪ ዘንገፍግፎም ሓይልታት ትምክሕቲ፡ ነዚ ዘይርገእ ኩነታት ተጠቐሞም፡ ነቲ ምስጋን ምርሰሳኖም ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ንመላእ ሃገረ ኤርትራ ብምውራር፡ አብ ትሕቲ ኢትዮጵያ፡ ዳግም ናይ ምጉባጥ ዕድል ረኺብና ኣሎና ኢሎም ብምእማን፡ ብሰፊሑ ዝተዋፈሩሉ ኩነታት እዩ ዝነበረ። ሕሉፍ ሓሊፉ፡ ምስ ወራር ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ/ህግደፍ ተታሓዙ፡ አብ ዝተወሰነ ክፋል ካብ አባላት መሪሕነት ህወሓት ዝነበሩ፡ ዝተቐልቀለ ጸረ ነጻነትን ልኡላውነትን ኤርትራ ሓደገኛ ዝምባለውን፡ ነዚ ኩነታትዚ ኣብ ምግዳድ ኣሉታዊ ተራ ከምዝነበሮ እንዝገቦ ኣይኮናን።

ኢህወደግን ብኡኡ ዝምራሕ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ መንግስቲ ኢትዮጵያን፡ ነቶም ኣብ ኢትዮጵያ ሰላማዊ ናብራ ዘሕልፉ ዝነበሩ 10ተታት አሸሓት ንጽሃት ኤርትራውያን፡ ምስቶም ቀንዲ መሳርሕን ልኡኻትን ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ዝኾኑ ወገናት ተለኪሞም፡ ካብ ሙወቕ ናብራኦም፡ አብ ዘይሓሰቡዎ እዋን ምምዝባሎም፡ አብ ኣፈጻጸማ ዝተራእዩ ዓቢ ጉድለት ምኃኑ ብምግምጋም፡ ርእስ ነቐፊታኡ ኣልዒሉሉ እዩ። ካብኡ ንላዕሊ ድማ፡ ዝተረፉ ኤርትራውያን ነበርቲ ኣብ ኢትዮጵያ፡ ሂወቶም ብሰላም ዘመሓድሩሉ ሕግታት ሓንጺጹ ኣወጀ። ብተወሳኺ፡ ነቶም ንብረቶምን ገንዘቦምን ገዲፎም ዝተሰገጉ ወገናትና፡ ብቐዕ መረዳእታ ሒዞም እንተመጸኦም፡ ክቐበሉም ከምዝኸለሉ ብአዋጅ ኣፍለጠ። በዚ ዕድልዚ ዝተጠቐሙ ኤርትራውያን ምህላዎም ድማ ማንም ዝምስክር እዩ።

ብሰንኪ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ/ህግደፍ፡ ኣብ ሃገሮም ተረጋጊኦም ምንባር ዝሰኣኑ ወገናትና፡ ናብ ኢትዮጵያ ምስ ተሰደዱ ድማ፡ ጊዚያዊ መዕቐቢ ብምሃብ ብሰላም ክነብሩ ጥሙሕ ባይታ ፈጠረ። ናብ ሳልሳይ ሃገር ናይ ምኻድ ዕድል ዝረኽቡሉ ኩነታት ንምፍግር ዕቱብ ጸዕርታት ኣካየደ። በዚ ተጠቐሞም ኣብ ዝማዕበለ ሃገራት ዝሓሸ ናብራ ዝመርሑ ዘለዉ ወገናትና ባዕላቶም ምስክር እዮም። ነቶም ኣብ ሃገሮም ተረጋጊኦም ከይመሃሩ ዝተሓረሞም፡ ሂወቶም ብሸም "ሃገራዊ አገልግሎት" ጊሎት ህግደፍን ጀነራላትን ክኾኑ ተፈራዳዎም ዝነበረ ስዱዳት ተማሃሮ ኤርትራውያን፡ ብሩህ መጻኢ ከማዕድዉ ዘበቐዎም፡ ናይ ትምህርቲ ዕድል ብምክፋት ክሳብ ዝለዓለ ዩኒቨርሲቲ ክመሃሩ ጸኒሑምን ኣሎዉን። ምስ ኣዝማዶም ይኹን ብገንዘቦም፡ ኣብ ከተማታት ናይ ምንባር ዓቕሚ ዘለዎም ስዱዳት ኤርትራውያን ድማ፡ ሕጋዊ ፍቓድ ረኺቦም ኣብ ከተማታት ኢትዮጵያ ናይ ምንባር መሰል ተፈቐዱሎም ብሰላም ይነብሩ ኣሎዉ። እዚ ክውንነትዚ፡ እዋሓስ-አግብእ ዘዩድልዮ፡ ካብ ዕዉር ጽልእን ቅርሕንትን ዝረሓቐ፡ ቅኑዕ ሕልና ዘለዎ ኤርትራዊ ዝምስክር ሓቂ እዩ ኢልና ንኣምን።

ከታሰ ኢህወደግን ንሱ ዝመርሖ መንግስትን፡ ካብ ወጋሕትኡ ኣብ ልኡላውነትን ነጻነትን ህዝብታት ኤርትራ ካብ ዝጸንሖምን ዘለዎምን ጽኑዕ እምነት፡ ኣብ ሞንጎ ህዝብታት ዘላቲ ሕውነትን ምክብባርን ክምዕብል ካብ ዘለዎም ሰናይ ድልዎት ብምብጋስ፡ ኣዕናዊ ድካም ኤርትራን ኢትዮጵያን ዘዕረፎ በሰላ ንምሕዋይ፡ ኣበርቲዎም ክጽዕቱ ጸኒሖምን ኣሎዉን።

ውድብና ሰደግኤ፡ ውድባት ኤርትራን ህዝብታት ኤርትራን፡ ኣብ ነዊሕን መሪርን ብረታዊ ተጋድሎ ህዝብታት ኢትዮጵያ ዘበርከቱዎ ዓቢ ደገፍ ምህላዉ ይኣምን። እዚ ደገፍዚ ብህወሓት/ኢህወደግ፡ ክምስገንን ግቡእ ክብሪ ክወሃቦንምበር፡ ከም መሪሕነት ህግደፍ ዓው ኢሎም ክክረቡሉ ዘሕንኹም፡ ወይ ድማ፡ ተዓሚቶም ዝኸሕዱዎ ሰሚዑ ኣይፈልጥን። ስለዝኾነ ኢና፡ ኣበርክቶ ቃልሲ ህዝብታትና፡ ኣብ ቃልሲ ህዝብታት ኢትዮጵያ፡ ብዙሕ ናብ ምዝርዛር ዘይኣተና። ደገፍ ህወሓት/ኢህወደግን፡ ህዝቢ ትግራይን፡ ኣብ ሕሉፍ መሪር ነጻነታዊ ተጋድሎና፡ ብዓውታ ክከመስግኖምበር ክንስከፈሉ ኣይግባእን። ካብ ጽባሕ ነጻነት ክሰብ ሎሚ ድማ፡ ኢህወደግ፣ ንሱ ዝመርሖ መንግስትን ህዝብታት ኢትዮጵያን፡ መትከላዊ እምነቶም ኣጽኒዖም፡ ንህዝብታት ኤርትራን ፖሎቲካዊ ሓይልታቱን፡ ምድግጋርም የበርክቱ ምህላም ድማ፡ ክምስገን ይህልዎ። ብሰንኪ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ/ህግደፍ ዝተወልዐ ኣዕናዊ ድካም፡ ኣብ ልዕሊ ክልቲኦም ህዝብታትና ዝወረደ ምምዝባልን ተፈጠሩ ዝጸንሖ ቁሰልታትን ሳዕቤናቱን፡ ብምረት ነቐፎም፡ ንምሕዋዩ እናካየዱዎ ዝጸንሖን ዘለዉን ጸዕርታት፡ ኣድናቕት ክወሃቦ ይግባእ። ኣጠናኸሮም ክቕጽሎ ለገናተባብዕና፡ ብወገና ድማ፡ ብዓቕምና ኣወንታዊ ተራና ክንጸወት ይህልወና ኢልና ንኣምን። ስለዝኾነ ድማ ኢና፡ "ክምብል በለምበር መሊኡ ኣይፈሰስን" ክንብል ዝደፈርና።

፮ ኮር ተገልበጥ፡

ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ፡ ኢዱ ኣይስኣን፡ ብሰንኪ ኣብ ግንቦት 1998 ብደብ ኣሳቢቡ ዝወልዎ ድካም፡ 10ተታት ኣሽሓት ናይ ክልቲኡ ሃገራት መንእሰያት ንሞትን ስንክልናን ዳሪጉ እዩ፤ ካብኡ ዘይውሕድ ሰላማዊ ህዝቢ ክልቲኦም ሃገራት ድማ፡ ካብ ሙወቕ መካብብርኡ ክዘናበል ኮይኑ፤ ከም ሳዕቤን ናይዚ ኣዕናዊ ድካም፡ ኣብ ኤርትራውያን ዝተፈጠረ ዓሚቕ ቅሬታ፡ ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ ብሰፊሖ ስለዝመዘመዞ፡ ንሕሉፍን ህሉውን ኣወንታዊ ተግባራት ህወሓት/ኢህወደግ ብሓፈሻ፡ መንግስቲ ኢትዮጵያ ድማ ብፍላይ ምግላጽ፡ ዘሰክፍ ኮይኑ ጸኒሖ ኣሎ። ሎሚውን መሊእና ተቢዕና ዝሰገርናዩ እዩ ምባል ኣየድፍርን። ሕሉፍ ሓሊፉ፡ ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍን፡ ብባህሪኦም ካብኡ ዘይፍለዩ ናይ በለጽ ጉጅለታትን፡ ብድሕሪት ኮይኖም ዝደፍኡሉ ዘለዉ፡ "ኢትዮጵያ መቃለሲት ባይታና ኣይኮነትን" "ኢትዮጵያ ጸላኢትና እያ" ዝብል ወፊራ፡ ኣብ ዝተፈላለዩ ዓውድታት ሚዲያ ከጉራዓሉ ንሰምዕን ንክታተል ኣሎና። ነቶም ኢትዮጵያ ከም ናይ ቃልሲ መንጠሪት ጌርካ ምቅላስ፡ ከም ቅኑዕ ኣማራጺ ዝወሰድና ሓይልታት፡ ከም ናይ ወያነ መሳርሕን ኣብ ኤርትራ ለውጢ ኣብ ምምጻእ ዝኾነ ይኹን ተራ ከምዘይብልና ተገይሩ፡ ብዓይኒ ዕመት ክንውንጅል ጸኒሕናን ኣሎናን። ሕሉፍ ሓሊፉውን ከም ትሕተ ሃገራውያን ክገልጹናውን ንእሽተይ ሕንክት ኣይስመዖምን።

ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ፡ ከም ቀንዲ በዓል ጉዳይ፡ ብቐጥታን ብተዘዋዋርን ኣቢሉ ኣብ ልዕሊ ኢትዮጵያ መሪር ጽልኢ ንምሕዳር ከይሰልከዩ ይሰርሕ ምህላዉ ዝገርም ጌርና ኣይንርእን። እቲ ቀንዲ ምክንያት ድማ፡ መንግስቲ ኢህወደግ ከም ጸላኢ ገይሩ ስለዝርእዩ ጥራሕ ዘይኮነ፡ ንሃገረ ኢትዮጵያ ከም ቀንዲ መንጠሪኦም ኣሚናም፡ ኣንጻር ፋሽስታዊ ስርዓቱ ዝቃለሱ ዘሎዉ ፖሎቲካዊ ሓይልታት፡ ብፖሎቲካዊ መርገጺም ይኹን ብክውንቲቶም፡ ቀንዲ ሓደጋ ፖሎቲካዊ ስልጣኑ ገይሩ ስለዝርእዩም እዩ።

ናይቶም ኣብ ደምበ ተቐውሞ ዘለዉ ፖሎቲካዊ ጉጅለታትን ልኡኻቶምንከ፡ መንቀሊኦም እንታይ እዩ ኢልና ምስ እንርኢ፡ መልሱ ንጽርን ዘየሻሙን እዩ። እዚኦም፡ ብፖሎቲካዊ መርገጺኦም፡ ብመሰረቱ ካብ ህግደፍ ዝተፈለዩ ኣይኮኑን። ኣብ ኤርትራ፡ ናይ ብሄራት ኣድልዎን ጭቆናን ከምዘሎ ኣይቅበሉን። ስለዝኾነ ድማ፡ ሕቶ መሰልን ማዕርነትን ብሄራት ኣይኣምኑን። ኣብ ውሳኔ ህዝብታት ዝተመሰረተ ዲሞክራሲያዊ ስርዓት ክትከል ፈጺሞም ኣይቅበሉን። ብሓደ ወገን ብትምክሕቲ ዝሓበጡ፡ በቲ ካልእ ድማ፡ ብጽበት ዝዓወሩ ብምዃናም፡ "ንሕና ንፈልጠልካ" ካብ ዝብል ድሕር ሕግም ዝተገላገሉ ኣይኮኑን። ሓቐኛ ናይ ሰልፍታት ዲሞክራሲያዊ ውድድር ክህሉ ዝቐበሉውን ኣይኮኑን። እምበኣርከስ፡ እዚ ኣብ ኢትዮጵያ ዝምዕብል ዘሎ፡ ኣብ ናይ ህዝብታት ወሳንነትን ናይ ሰልፍታት ነጻ ምንቅስቓስን ዝኣምን፡ ልምዓታውን ዲሞክራሲያው ስርዓት፡ ናብ ኤርትራ ገጹ ጽልዋኡ ከየዕርፍ ከም ኣሳሒታ ቁሪ ዘፍርሖም እዮም። እዞም ንኢትዮጵያ ከም መንጠሪኦም ኣሚናም ዝቃለሱ ዘለዉ ፖሎቲካዊ ሓይልታት፡ ብናይ ኢህወደግ ፖሎቲካዊ ኣረኣእያታት ተጸልዮም፡ መተካእታ ስርዓት ህግደፍ ዝኾኑሉ ዕድል እንተተፈጠሩ፡ ኣብ ኤርትራ ፖሎቲካዊ ስልጣን ናይ ምዕታር ዕድሎም ከም ዝጽልሙት ገይሮም ስለዝሰግኡ እዮም። ስለዝኾነውን ኣብ ልዕሊ ኢህወደግን መንግስቲ ኢትዮጵያን፡ መሰረት ዘይብሉ ጸለመ ብምድርዳር፡ ንምድዋኑ ተዓጢቕም ወፊሮም ዘለዉ፡ ኣብ ልዕሊ ኢትዮጵያ መሪር ጽልኢ ብምሰራጽ፡ ከም ኢትዮጵያ ከም መቃለሲ ባይታኦም ዝኣምኑ ፖሎቲካዊ ሓይልታት

ኤርትራ፡ ብህዝብታትና ከም ከዳዓት ክፍንፈኑ፡ እንተወሓደ ድማ፡ ብዓይኒ ጥርጣረ ተራእዮም ቀልቢ ህዝቢ ከይሰሕቡ ንምግባር ዝተወጠነ ዝኸደሮ ርኽብ ስልቲ ምጻኑ ፈጸሙ ኣይሰወረሩን። በትን በትን ኣብ ልዕሊ ኢትዮጵያ ብሓፈሻ፡ ኣብ ልዕሊ ህወሓት/ኢህወደግ ድማ ብፍላይ፡ ዝዘንብ ዘሎ ናይ ሓሰት መደራገሕ፡ ቀንዲ መጥቃዕቲ ኣብ ልዕሊ'ቶም ምስ መንግስቲ ኢህወደግ ዝምድና ኣሎዎም ተባሂሎም ዝሕመዩ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ኤርትራ ዘንጸጸ ምጻኑ፡ ሕርሕራይ ገይርና እንግንዘቦ እዩ። ነዚ ዕወርን ዓይኒ መርፍኡ ዝጠፍኦ ካብ ኣፍንጭኡ ኣርሒቑ ዘይርእ ወፊራ፡ ንምብዓህን ንምቅላዕን ተዓጢቕና እንቃለስ ድማ፡ ናይዚ ሸርሒዚ ቀንዲ መጥቃዕቲ፡ ኣብ ልዕሊ መን ዘንጸጸ ምጻኑ ኣዳቂቕና ስለንርዳእ እዩ።

ብሰንኪ ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ፡ ህዝብታትና ኣብ ከቢድ ሓደጋ ተሸግሞም ኣብ ዘለዉሉ እዋን፡ እዞም ኣብ ደምበ ተቓውሞ ኣሎና ዝብሉ ፖሎቲካዊ ሓይልታትን ጉጅለታትን፡ ንጸቢብ ናይ ስልጣን ሓሳባቶም ክብሉ፡ ብሰወር ይኹን ብቕሉዕ ተታሓሒዞም ዘለዉ ዘይቅኑዕ ወፊራ፡ ሓንቲ ስድሪ ከሰጉሞም ከምዘይክእል ክግንዘቡ ይህልዎም ኢልና ንኣምን። ኣብ ወሳንነት ህዝብታት፣ ህላው ብዙሕነት ሰልፍታትን ሰላማውን ነጻን ዲሞክራሲያዊ ውድድርን እንተኣሚናም፡ ኤርትራ ኣይክትጸበናን እያ ንብሎም። ደለይቲ ለውጢ ህዝብታትናን ዲሞክራሲያውያን ሓይልታትን ድማ፡ ንመሰረታዊ ለውጢ እነካይዶ ዲሞክራሲያዊ ተጋድሎ ንምብርዓን ዝካየድ ዘሎ ወፊራ፡ ብግቡእ ክንከታተሎን ብንቕሓት ገጠምና መስመር ክነትሕዞ፡ ወይ ድማ ክንስዕር ከም ዘሎና፡ ብኣንክሮ ምግንዛብ የድልየና ንብል።

5. ብጽንዓት እንኣምነሎም ሓቅታት፡-

ኣብ መስርሕ፡ ከቢድን ዝተሓለኸን ፈተና ኣብ ዘጋጥመሉ እዋን ዝረኣዩ ጉድለታት፡ ካብቶም ዓበይትን ድሙቓትን ዝኾኑ ኣወንታታትን ሰናይ ተግባራትን ፈሊኻ፡ መዚዝኻ ኣውጺኻ፡ ኣብ ሞንጎ ህዝብታት ጽልእን ቅርሕንን ንምዕሚቕ ዝግበር ጸዕርታት ቅኑዕ ኣይኮነን። ብፍላይ፡ ሎሚ-ሎሚ፡ ኤርትራዊ ዓዱ እሾኽ ኮይናቲ፡ ዝተኣማመነላ መዕቆቢቲ፡ ብኢህወደግ ትምራሕ ዘላ ሃገረ ኢትዮጵያ ምጻና ብተግባር ኣሚኑ፡ ብኣሸሓት ኣብ ዝውሕዘሉ ዘሎ እዋን፡ "ኢትዮጵያ መቃለሲት ባይታና ኣይኮነትን፡" "ኢትዮጵያ ጸላኢትና እያ፡" ዝብል ሰፊሕ ወፊራ፡ ረብሓታት ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍን ትምክሕተኛታት ናይ በለጽ ሓይልታትን ካብ ምምላእ ሓለፉ፡ ንደለይቲ መሰረታዊ ለውጢ ህዝብታት ኤርትራን ዲሞክራሲያውያን ሓይልታቱን ዘገልግል ኣይኮነን።

ብዓይኒ ክውንነት ክንመዛዘን ድሉዋት እንተኾይና፡ ኣብ ዝሓለፉ ስርዓታት ይኹን ኣብ ህሉው መንግስቲ ሱዳን፡ ብዝተፈላለዩ ምክንያታት ብዝቀያየሩ ፖሊሲታት፡ ውድባት ኤርትራ ከበድቲ ዋጋታት እናኸፈላ ከምዝመጸ ዝሰሓት ኣይኮነን። ኣብዚ እዋንዚ ድማ፡ መንግስቲ ሱዳን፡ ብሰንኪ ውሽጣዊ ኮነታቱ፡ ምስ ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ ጊዛያዊ ዝምድና መስሪቲ ብምህላው፡ ሃገረ ሱዳን መዓዘሪት ሰለላ ህግደፍ ኮይና ትርከብ። ናይ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ምንቅስቓስ ኣዝዩ ተደራቲ ኣሎ። በዚ ምክንያት ስደተኛታት ኤርትራውያን ብብእዋኑ እናተጨወዩ ናብ ጸልማት ማእሰርቲ ህግደፍ ተመሊሶም ዝሰቆዩሉ ኮነታት ይረክ ኣሎ። ብነጋዶ ሰብ ራሻይዳውያንን በደዊንን እናተዓፈኑ፡ ውሽጣዊ ኣካላቶም ናብ መሸጣ ዝወርደሉ ዘሓዘን ኮነታት ክቕጽል ይረክ። ይኹንምበር "ሱዳን መቃለሲት ባይታና ኣይኮነትን፤ ሱዳን ጸላኢትና እያ" ዝብል ድምጺ ካብ ዝኾነ ይኹን ወገን ተሰሚዑ ኣይፈልጥን። ክስግዕውን፡ ፈጸሙ ግቡእ ኣይኮነን። ብኣንጻሩ፡ ንኢትዮጵያ መቃለሲት ባይታና ኣይኮነትን፤ ኢትዮጵያ ጸላኢትና እያ ዝብል ኣውያት ምስግዕ ኣዝዩ የደንጹ። እዚ ኮነ ተባሂሉ ዝንዛሕ ዘሎ፡ ካብ ሓቂ ዝረሓቑ፡ ቋንቋ ህግደፍን ሓይልታት በለጽን እዩ።

ከም ሓቂ፡ ኣብዚ እዋንዚ፡ ንህዝብታት ኤርትራን ፖሎቲካዊ ሓይልታቱን፡ ካብ ኢህወደግ፣ መንግስቲ ኢትዮጵያን ህዝብታት ኢትዮጵያን ዝበልጽ እሙን ፈታዊ የብሎምን። ኢትዮጵያ፡ ንዝጸንሑ ነበርቲ ይኹን ስዱዳት ኤርትራውያን፡ ብዘይ-ሸለብ ገሉብ ናይ ሰላም ኣየር እናተንፈሱ ሂወቶም ዝመርሑላ ዘለዉ ሃገር እያ። ብኹሉ መዕቀኒታት፡ ንዲሞክራሲያዊ ቃልሲ ህዝብታትና፡ ካብ ኢትዮጵያ ዝሓይሸ መንጠሪ መቃለሲ ኣሎ ምባል ካብ ክውንነት ዝረሓቑ እዩ። ንፖሎቲካዊ ሓይልታት ኤርትራ ድማ፡ ፖሎቲካዊ ነጻነቶም ተኸቢሩሎም፡ ኣብ ሃገራዊ ጉዳዮም ዝኣመኑሉ ፖሎቲካዊ ጥርጣራምን ፖሎቲካዊ ውሳኔን እናሓንጸጹ፡ ክቃለሱ ዝኸለሉላ ሃገር ምጻና ምክሓድ ስግንጢር እዩ።

ከም እምነት ውድብና፡ መንግስቲ ኢህወደግ፡ ከም ኣብ ጉዳይ ኤርትራ ረብሓ ዘለዎ መሻርኹቲ ኣካል መጠን፡ ምስ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ኤርትራ ናይ ልዝብ መድረኻት ክኸፍት፡ ኣብ ሓይልታት ተቓውሞ ዝረኣዩም ሕጽረታት ክሕብርን መዋጽኦ ኢሉ ዝርእዮም ሓሳባት ከካፍልን ግድንታዊ ግቡኡን መሰሉን እዩ። መንግስቲ ኢህወደግ፡ ንፖሎቲካዊ ሓይልታት ኤርትራ ደገፍ ዝህቡ፡ ኣብ ቃልሲ ህዝብታት ኤርትራ ብዘለዎ ፋይዳን፡ ሃገራዊ ዓቕምታቱ ኣብ ግምት ዘእተወ ብምጻኑ፡ ንዝኣምነሉ ብክንዲ ዓቕሙ ክሕግዝ፡ ንዘይኣምነሉ ድማ፡ ደገፋ ክክፍግ መሰሉ ምጻኑ ክንግንዘቦ ይህልወና ኢልና ንኣምን። ብግልጺ ክሕበር ድማ ተኸታቲልናዮ ኢና።

ፖሎቲካዊ ሓይልታት ኤርትራ፡ አብ ኢትዮጵያ ዝተፈጠረሎም ጥጡሕ መቃለሲ ባይታን፡ ብኢህወደግ ዝተኸፈቱ ዓበይቲ ፖሎቲካዊ መድረኻትን፡ አብ ረብሓ ዲሞክራሲያዊ ቃልሲ ህዝብታትና ዘይወግሉ፡ ብናይ ባዕላትና ውሽጣዊ ሕመቕ ምዃኑ ክንኣምንሉ ይግባእ። ጎረቤት ዝኾነ ፈታዊ መንግስትን ህዝብን፡ ዝግቕሙ ደገፍ ይህብን፤ መቃለሲ ባይታ ይፈጥርንምበር፡ ብወታደራዊ ሓይሊ ዓጂቡ፡ አብ ታንክታቱ አሳፊሩ ዓድኻ ከእትወካ ምጽባይ ቅነዕ ኣይኮነን። በዚ መንገዲዚ ዝመጽእ "ዓወት" ድማ፡ ዘላቂ ውሕስነት ዘለዎ ናይ ህዝብታት ኤርትራ ዓወት ፈጸሙ ክኸውን ኣይክእልን። ስለዚ ብሰንኪ ሕመቕና፡ ምስ ፈተውትናን ገበርቲ ጽቡቕናን፡ ናብ ኣጉል ምጥርጣርን ጽልእን ምእታው ገዲፍና፡ አብዞም ዝሓለፉ ልዕሊ 15 ዓመታት ዝተፈጠሩልና ወርቃዊ ዕድላት፡ ንምንታይ አብ ረብሓና ኣየውዓልናን ኢልና ተሞኩሮና ብግቡእ ክንፍትሽን ክንግሃረሉን፡ ሕውየትን ዕብየትን ዲሞክራሲያዊ ተጋድሎና ክነረጋግጽ ክንቃለስ ይግባእ። ካብዚ ሓለፉ፡ "ኢትዮጵያ መቃለሲ ባይታና ኣይኮነትን፤" "ኢትዮጵያ ጸላኢትና ኢያ" ዝብል መዝሙር ህግደፍ፤ ተበለጽቲ ሓይልታትን አብ ቃልሲ ዘይቀንዶም ዝነደዩ ጉጅለታትን እናቃላሕና፡ ወይ ድማ እናሰማዕና ከምዘይሰማዕና ክንሓልፎ እንተኾይና፡ ውሽጥና እናቕንቆነ ንበላዕቲ ዝህበና መርዛም ወፍሪ ብምዃኑ፡ ቱኸረት ሂብና ክንብድህን ክንስዕሮን ከም ዘሎና ክንግንዘብ የድሊ።

ውድብና ሰደግኤ፡ ንህዝብታት ኤርትራ፡ አብ ከባቢና ካብ ኢትዮጵያ ትበልጽ መዕቆቢት ሃገር የብሎምን ኢሉ ይኣምን። መንግስቲ ኢህወደግ፡ አብ ዲሞክራሲያዊ ቃልሲ ህዝብታትና ካብ ዘለዎ ጽነዕ መትከላዊ እምነት ብምብጋስ፡ ንፖሎቲካዊ ሓይልታት ኤርትራ፡ ካብ ኢትዮጵያ እትሓይሽ መንጠሪት እትኾናም መቃለሲት ሃገር የብሎምን ኢሉ ይርእዮ። ስለዚ አብ ኤርትራ እነካይዶ ዲሞክራሲያዊ ቃልሲ ብቐረባ ንምምራሕን ንምጥንኻርን፡ ኢትዮጵያ ናይ ኩላትና ደለይቲ ለውጢ ህዝብታትን ፖሎቲካዊ ሓይልታትን ኤርትራ፡ ተታኣማምን መንጠሪትና ዝኾነት ደጀና ጎረቤት ሃገር ኮይና ክትቅጽል፡ ብዕቱብነት ክንቃለስ ይህልወና ይብል። አብ ከባቢና፡ መንጠሪ ዝኾናና ሃገራት ክብርክታልና ክንቃለስምበር፡ ብመርዛም ጎበኝብ ፍሽሽታዊ ስርዓት ህግደፍን ናይ በለጽ ሓይልታትን፡ አብ ልዕሊ ኢትዮጵያ ዘካይዱም ናይ ምጽልእላእ ዘመተ ተሾቕሪርና፡ ንማእከል ዲሞክራሲያዊ ቃልሲና ዝኾነት ፈታዊት ሃገር ገዲፍና፡ ናብ ርሑቕ ስደት ብምፍንቓል፡ ዲሞክራሲያዊ ቃልሲና ንምብርዓን ዝካየድ ዘሎ ውዲታዊ ወፈራ፡ ብንቕሓትን ብትብዓትን ክንገጥሞ ይህልወና ኢሉ ብጽንዓት ይኣምን።

የክብር መስመርን ለራሽን ልክ ዝር
ገዢ ገብር መደረጎች ለምሳሌ ክፍሎች ናቸው